

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Zásobování, mobilita a kvalita života seniorů

ve městě Úterý

Supply chain, mobility and quality of the seniors'

life in the town of Úterý

Nikola Steinerová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Zásobování, mobilita a kvalita života seniorů ve městě Úterý“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. dubna 2024

v. r. *Nikola Steinerová*

Zásady pro vypracování práce

1. Proved'te shrnutí literatury o kvalitě života seniorů na venkově, o jejich požadavcích na veřejné služby a mobilitu.
2. Charakterizujte město Úterý s důrazem na výše uvedené aspekty.
3. Realizujte dotazníkové šetření seniorů zaměřené na jejich zásobování a mobilitu.
4. Zhodno'te kvalitu života seniorů ve městě Úterý.
5. Navrhňte podpůrná opatření na zvýšení kvality života seniorů ve městě Úterý.

Studijní program

Ekonomická a regionální geografie

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce, panu doc. RNDr. Jiřímu Ježkovi, Ph.D., za užitečné rady a konzultace.

Dále bych velmi ráda poděkovala místostarostovi města Úterý, panu Zdeňkovi Škardovi, za pomoc při provádění rozhovorů a vyplňování dotazníků. Pan místostarosta byl ochotný a se vším mi radil, podával mi nejaktuálnější informace o Úterý i o seniorech, kteří v něm žijí. V neposlední řadě bych moc chtěla poděkovat všem seniorům za jejich ochotu a čas, díky kterým jsem mohla dosáhnout následujících výsledků.

Obsah

Úvod	7
1 Zásobování.....	8
1.1 Logistika.....	8
1.2 Zásobovací logistika.....	9
1.3 Druhy zásobovací logistiky.....	10
1.4 Zásobování na úrovni obcí	12
2 Mobilita.....	14
2.1 Typy mobility.....	14
2.2 Mobilita obyvatelstva.....	15
2.3 Mobilita seniorského obyvatelstva.....	16
2.4 Rozdíl mezi městskou a venkovskou mobilitou seniorů.....	17
2.5 Faktory ovlivňující mobilitu obyvatelstva	17
3 Kvalita života.....	19
3.1 Charakteristiky kvality života	19
3.2 Měření kvality života	20
3.3 Stáří a stárnutí	23
3.4 Kvalita života ve stáří.....	25
3.5 Rekreační a volný čas seniorského obyvatelstva.....	26
Metodika	27
4 Město Úterý	28
4.1 Historie města Úterý	28
4.2 Současný stav města.....	30
4.3 Obyvatelstvo	31
4.4 Místní služby a občanská vybavenost.....	32

5	Výzkum kvality života seniorů	34
5.1	Dotazníkové šetření.....	34
5.2	Výsledky dotazníkového šetření	34
5.3	Rozhovory se seniory	41
5.3.1	Rozhovor 1 – muž 75 let, žena 71 let (manželský pár).....	42
5.3.2	Rozhovor 2 – muž, 77 let.....	47
5.3.3	Rozhovor 3 – žena, 78 let	49
5.4	Výsledky rozhovorů	52
6	Zhodnocení kvality života seniorů.....	54
6.1	Zásobování	54
6.2	Mobilita.....	54
6.3	Kvalita života seniorů	55
7	Zlepšení kvality života seniorů	58
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam tabulek	63
	Seznam obrázků.....	64
	Seznam příloh.....	65
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Tématem této bakalářské práce je zhodnocení zásobování, mobility a kvality života seniorů ve vybrané venkovské obci, konkrétně v severo-plzeňském městě Úterý. Toto téma bylo autorkou vybráno z několika důvodů, zejména proto, že v daném městě autorčina rodina vlastní nemovitost. Autorka tak zná místní obyvatele a již dlouho pozoruje, že tato oblast není dostatečně přizpůsobená životu seniorů.

Hlavním cílem této práce je zhodnotit kvalitu života seniorů ve městě Úterý. Vedlejšími cíly je zhodnotit zásobování města, mobilitu seniorů, celkovou životní úroveň, zhodnotit dostupnost služeb a dostupnost lékařské péče. Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části se autorka zaměří na obecný teoretický základ a představí probíraná témata pomocí odborné literatury. V první kapitole bude představeno zásobování, logistika, druhy zásobování a zásobování na úrovni venkovských obcí. V druhé kapitole bude představena a vysvětlena mobilita, její druhy, mobilita seniorského obyvatelstva, rozdíly mezi městskou a venkovskou mobilitou seniorů a faktory, které mobilitu ovlivňují. Ve třetí kapitole se autorka bude věnovat pojmu kvalita života, kvalita života seniorského obyvatelstva, způsoby měření a vyhodnocení kvality života a možnosti rekreace a trávení volného času seniorského obyvatelstva.

V praktické části autorka přenesete teoretický základ do praxe, kdy vyhodnotí kvalitu života seniorů, jejich mobilitu a zásobování města Úterý. Ve čtvrté kapitole bude představeno samotné město Úterý, jeho stručná historie, současná situace města Úterý, základní informace o obyvatelstvu a představení místních služeb. V páté kapitole budou vyhodnoceny a představeny odpovědi dotazníku a odpovědi z rozhovorů, které autorka s místními seniory prováděla osobně. Šestá kapitola bude vycházet z kapitoly páté, která zhodnotí zásobování obce, mobilitu seniorů a samotnou kvalitu života zdejších seniorů. V poslední, sedmé kapitole, budou představeny návrhy a doporučení, jejichž cílem je přispění ke zlepšení kvality života seniorů.

1 Zásobování

Zásobování je v dnešní době nedílnou součástí fungování celého světa. Jedná se totiž o druh logistiky, nebo-li dopravy, jehož cílem je zásobit určité jednotky. Zásobit například podniky, domácnosti nebo služby. V této kapitole bude představen pojem logistika, zásobovací logistika, druhy zásobovací logistiky a zásobování obcí. Hlavním úkolem logistiky je „postarat se, aby bylo k dispozici správné zboží či služba se správnou kvalitou, u správného zákazníka, ve správném množství, na správném místě, ve správném okamžiku a za správnou cenu.“ (Sixta & Žižka, 2009, s. 11). Důležité je zmínit, že existují dva druhy logistiky: vojenská a hospodářská (Pernica, 2004). Tato práce se bude soustředit na hospodářskou logistiku.

1.1 Logistika

Jak uvádí Schulte (1994, s. 13), logistika je „integrované plánování, formování, provádění a kontrolování hmotných a s nimi spojených informačních toků od dodavatele do podniku, uvnitř podniku a od podniku k odběrateli.“ Podle Sixty & Žižky (2009), má pojem logistika mnoho významů. Od starověku až do konce středověku se jednalo o praktické počítání číslicemi, jinak nazváno jako matematická a symbolická logika. Další význam zahrnuje soubor zařízení, které slouží armádě jako výcvikový prostor a sklady zásob. Slovo logistika lze odvozovat od řeckého slova logistikon, což znamená důmysl a rozum. Nebo od slova logos, což lze přeložit jako slovo, řeč, myšlenka, pojem, rozum, zákon, pravidlo, smysl (Pernica, 2004). Logistika, jak je známá dnes, se začala uplatňovat ve vojenství a v armádě, kde působila jako nástroj k vytvoření a zajištění přepravních řetězců ať už pro zásobování zbraněmi nebo k pohybu vojsk z hlediska prostoru a času (Pernica, 2004). Ve druhé polovině 20. století logistika nabývala na významu, neboť byl v této době obrovský ekonomický rozvoj zemí, ve kterých probíhal rozmach podniků. Tím ovšem byla způsobena potřeba sledovat pohyb zboží či samotná jejich přeprava na místo určení. Lze tak říci, že logistika se záhy stala jedním z nejhlavnějších faktorů každého podniku. Před koncem 20. století logistika zcela nabyla na důležitosti a stala se faktorem, který ovlivňuje jednak úspěšnost podniků, tak i racionalizaci oběhových činností, integraci a globalizaci (Schulte, 1994). Jak uvádí Pernica (2004), logistika je věda, zabývající se optimalizací, koordinací a celkovou synchronizací všech činností, jejichž řetězce jsou nezbytné k pružnému a hospodárnému dosažení konečného efektu.

Logistika má dvě formy nebo spíše dva druhy: vojenská logistika a hospodářská logistika. Jak již z názvu vyplývá, vojenská logistika je nástroj užívaný ve vojenském sektoru. Jedná se o logistiku, která plánuje a provádí přesun sil spolu s jejím technickým zabezpečením, klade praktický důraz na aktivizaci zdrojů a na samotnou operační bázi (Pernica, 2004). Hospodářská logistika je, oproti vojenské logistice, nástroj užívaný v hospodářském, ekonomickém sektoru. Tato logistika je komplexním pojetím od počátku vývoje výrobku, přes nákup materiálu, přes zásobování podniku, po samotný vznik výrobku, uvedení na trh až po distribuci koncovému zákazníkovi (Sixta & Žižka, 2009).

1.2 Zásobovací logistika

Zásobovací logistika je druhem logistiky, který má za cíl zásobovat, nebo-li dopravit zásoby, zboží, materiál a nebo službu. U této logistiky je pravidlo 7krát S velmi důležité, neboť to je hlavním cílem zásobovací logistiky. Schulte (1994) uvádí, že zásobovací logistika má dva hlavní úkoly: nákup a zásobování. Význam těchto úkolů se v každém případě liší velikostí podniku, struktúre podniku anebo z hlediska významu zásobování daného podniku (Schulte, 1994). Se zásobovací logistikou a obecně s logistikou se potýká každý. Má obrovskou schopnost ovlivňovat naše životy. Nejvíce pozornosti se logistice dostává jakmile nefunguje tak jak by si lidé přáli nebo potřebovali. Zásobovací logistika představuje souhrn logistických úkonů a opatření zajišťujících pořízení materiálu či zásob, nezbytných k zajištění výrobního procesu nebo jiných činností daného podniku. Mezi tyto zásoby lze zahrnout suroviny, materiál, výrobky, zboží anebo i služby. Hlavními úkoly zásobovací logistiky je, jak již bylo zmíněno, nákup a zásobování. Nákupem se myslí uzavírání smluv, zásobováním se naopak myslí fyzické úkoly související s toky materiálů a zboží (Schulte, 1994). Funkčním rozsahem úkolu takového nákupu je převážně průzkum nákupního trhu, cenová a hodnotová analýza, správa nákupu nebo například otevření a uzavření nákupního jednání. Funkčním rozsahem úkolu zásobování je například přejímka a kontrola zboží, skladování, správa skladů, plánování, řízení a kontrola zboží či informačních toků nebo vnitropodniková doprava (Schulte, 1994).

1.3 Druhy zásobovací logistiky

Aby byly úkoly zásobovací logistiky vykonány, je zapotřebí z hlediska zásobování překonat prostorovou vzdálenost. Transport, doprava, logistika. To vše označuje jednu skupinu, jejímž cílem je něco někam transportovat, přemístit, dovézt, dopravit... V této podkapitole budou představeny druhy nákladní dopravy, kterými se dá zásobovat. Existují čtyři základní druhy dopravy podle prostředí, od kterých se zbytek druhů odvíjí: pevninská, mořská, letecká a zvláštní. Pevninská doprava se, jak již z názvu vyplývá, pohybuje po pevnině. Jedná se tedy o druhy dopravy, jejichž infrastruktura vede po zemi. Mořská doprava zahrnuje druhy lodní dopravy, které se pohybují po mořích a oceánech. Nejedná se ovšem o lodní dopravu po vodních tocích či vodních plochách, zde se jedná o dopravu pevninskou. Letecká doprava se pohybuje vzduchem. Zbytek druhů dopravy, se řadí do zvláštní dopravy. Jedná se například o dopravu informací, telekomunikací a nebo elektrické energie (Pernica, 2004).

Silniční nákladní doprava je dle Schulte (1994), nejvyužívanějším způsobem jak osobní tak i nákladní dopravy. Hustá silniční infrastruktura, která v dnešní době vede takměř všude, umožňuje nájezd, vjezd a cestu do téměř jakéhokoliv místa určení. Výhodami silniční nákladní dopravy je tedy možnost dostat se opravdu kamkoliv, zpravidla se v rámci silniční dopravy očekávají menší prostoje a doba čekání z hlediska porovnání s jinými druhy dopravy. Nevýhodami je, že neexistují přesné jízdní řády, provoz je závislý na počasí – ve sněhové vánici, či při mrznutí je opravdu těžké jet. Další nevýhodou je ovšem omezený objem, který se do daného prostředku vejde. Dále pak možnost omezení či uzavření dopravních sítí, což zapříčiňuje možné dopravní kolapsy a kolony. V neposlední řadě zvýšená možnost dopravních nehod. Silniční doprava je nejvyužívanějším druhem dopravy vůbec, což ale právě zapříčiňuje i zvýšenou nehodovost. Velkou roli hraje úspora času a finančních nákladů z hlediska krátké vzdálenosti, flexibilnější jízdní řád nebo schopnost přepravy specifického zboží. Nejčastějšími silničními nákladními prostředky jsou nákladní automobily.

Kolejová nákladní doprava zahrnuje takovou dopravu, která se pohybuje po kolejích, tudíž například nákladní vlaky. Výhodou této dopravy je přeprava velkotonážních zásilek, nevýhodou je ovšem méně hustá kolejová infrastruktura. Bývá pravidlem, že je ke kolejové dopravě zapotřebí i silniční doprava (Schulte, 1994). Vlak se totiž nedostane do všech míst, jezdí jen po kolejích, které na rozdíl od silnic, nejsou umístěny všude a

intenzita železniční infrastruktury není tak hustá. Zboží se za pomoci nákladních automobilů naloží na nákladní vlaky, ze kterých se po provedeném transportu nadále opět za pomoci nákladních aut převezou do míst, kam se vlak již nedostane. I z toho důvodu se kolejová doprava používá především za účelem transportu většího objemu zboží na delší vzdálenost, na rozdíl od silniční, která se využívá na kratší vzdálenosti s nižším objemem zboží.

Lodní nákladní doprava se dělí na dva druhy: vnitrozemská a námořní lodní doprava (Schulte, 1994). Vnitrozemská nákladní lodní doprava nejčastěji přepravuje volně ložené hmoty, které nebývají náročné na rychlou přepravu. Tato doprava putuje po vodních tocích či vodních plochách. Mezi výhody patří velká kapacita a nebo i výkonnost, mezi nevýhody se ovšem řadí fakt, že ne všechny země mají splavné části toků nebo obrovské vodní plochy. Tudíž omezená dopravní vodní infrastruktura, chybějící nákladní a výkladní místa (přístaviště) a také je potřeba zmínit znečišťování vody, v níž žijí organismy, které jsou důležitou součástí k zachování biodiverzity.

Námořní lodní doprava má z hlediska nákladní dopravy mnohem větší význam (Schulte, 1994). Jedná se o dopravu, která je využívána na dálkové, mezikontinentální trasy. Jak jen z tohoto označení vyplývá, jedná se o časově náročnou dopravu, proto se převáží zboží, které časově náročné není. Námořní lodní doprava má výhodu v tom, že současné kontejnerové lodě, které se využívají za účelem přepravy nákladního zboží, mají obrovskou kapacitu, tedy spíše nosnost a zároveň i obrovský prostor. Tento druh dopravy má dle Schulteho (1994) největší nákladní kapacitu. Mezi nevýhody patří vysoká přepravní náročnost, vysoké náklady na přepravu, omezení na blízké a velké přístavy, dále častá ztráta nákladu především u mezikontinentální přepravy, která probíhá na otevřeném moři, které bývá často postižené bouřemi, mlhami nebo výskytem kramí ledu. I zde je potřeba zmínit jako nevýhodu znečišťování oceánů a moří. Námořní doprava je i tak důležitá a bude i nadále nabývat na významu.

Letecká nákladní doprava taktéž patří mezi důležité, která se používá mezikontinentálně, ale i vnitrostátně. Mezi její výhody patří především vysoká rychlost a vysoká kapacita. Letecká doprava není tak moc závislá na vlivu počasí, nicméně v bouři se létat zcela nedoporučuje, neboť i tady může dojít k leteckým havárijím. Nicméně, letecká doprava není nijak zvlášť závislá například na povětrnostních podmínkách (Schulte, 1994). Letecká doprava je velmi rychlá a proto se využívá především mezikontinentálně, její doby příletů a odletů jsou ovšem pevně stanoveny, tudíž jakékoliv zpoždění, ať už

hodinové či minutové, může narušit celou přepravní operaci. Samotná letecká činnost je rychlá, ovšem náklad a výklad zboží a celní odbavení trvá velmi dlouho. Přesto se ale jedná o jednu z nejvyužívanějších druhů dopravy, která také bude stále nabývat na důležitosti (Schulte, 1994).

Potrubní doprava je zcela odlišná než výše zmíněné. Potrubí se používá především pro přepravu vody, ropy, nafty, benzínu, zemního plynu a popřípadě jiných komodit (Schulte, 1994). Jednotlivé názvy potrubí se odvíjí dle přepravované komodity, například ropovod, plynovod, vodovod, parovod a tak dále. Mezi výhody této přepravy patří vysoká spolehlivost a rovněž kapacita, vysoká produktivita, nízká ovlivnitelnost z hlediska klimatických podmínek, jelikož potrubí je vedeno pod zemí, což zahrnuje i nenáročnost z hlediska krajinného území. Další výhodou je například minimální znečišťování prostředí. Takhle to vypadá, že tato doprava je zcela nejlepší, ovšem nevýhodami je, že se dá použít pouze na plyné nebo kapalně komodity. Pokud se potrubí někde porouchá, je poté těžké ho opravit bez nízkých nákladů a časové náročnosti (Schulte, 1994). Už jen z tohoto vyplývá, že tento druh přepravy má vysoké investiční náklady.

Poslední zastoupenou dopravou je kabelová doprava. Ta jak již z názvu vyplývá, je přepravována pomocí kabelů. Používá se k přepravě elektřiny a informací. Jejím úkolem je přepravovat pomocí metalického vodiče v kabelovém vedení elektřinu. Signál, informace, zprávy a různé jiné telekomunikace se přepravují většinou bezdrátově, prostřednictvím elektromagnetických vln v rádiovém spektru (Pernica, 2004).

1.4 Zásobování na úrovni obcí

Úkolem zásobování je přepravit určité zboží na určité místo pomocí nejvhodnějších a dostupných druhů dopravy. Domácnosti, podniky, obce, města nebo samotný stát. Jak již bylo zmíněno, nejvyužívanější zásobovací dopravou je doprava silniční, ať už formou nákladního automobilu, dodávky nebo samotného osobního automobilu. Tato doprava je nejdostupnější, má nejhustší dopravní infrastrukturu, tudíž se po silnici dá dostat kamkoliv. Kolejová doprava je taktéž využívána, ale k tomu je zapotřebí železniční infrastruktura, která nemá tak hustou infrastrukturu jako silniční. Kolejové zásobování je ovšem výhodné, jelikož má velkou kapacitu. Letecké zásobování se v českých obcích moc neuplatňuje. Samozřejmě, že mezinárodní letiště jsou v rámci zásobování také využívána, nicméně z těchto letišť musí zboží převzít jiný druh dopravy, tudíž nastává kombinovaná doprava, na jejíž přepravě se podílí dva anebo více druhů zásobování

(Schulte, 1994). Lodní vnitrozemská doprava se v Česku uplatňuje pouze na splavných částech řek Labe a Vltavy, jinak tento druh dopravy zde zastoupen není. Potrubní přeprava se v Česku využívá v podobě vodovodů, plynovodů nebo ropovodů. Stejně tak i kabelová přeprava a zvláštní přeprava telekomunikací. Obce, nacházející se v periférii, mají horší dostupnost služeb a příležitostí, vzhledem k velké vzdálenosti do větších měst, což je právě zapříčiněno nedostatečnou zásobovací logistikou (Bernard a kol., 2018).

2 Mobilita

Jak Hannam a kol. (2006) uvádí, mobilita zahrnuje každodenní pohyb lidí, předmětů, kapitálu a informací po celém světě. Hanson & Giuliano (2017) vysvětlují mobilitu podobně jako schopnost pohybu nebo přesunu mezi různými místy. Mobilitu lze dále definovat jako fyzickou nutnost každého člověka, která pomáhá překonávat prostorové vzdálenosti. Je důležitá nejen pro zásobování se potřebnými věcmi, ale i pro zachování společenských vztahů a udržení si aktivit. Ačkoliv se v dnešní době stává obyvatelstvo především větších měst stále více fyzicky nemobilním, zejména z důvodu větší dostupnosti MHD, vlastnictvím automobilů i obecnější lenosti, pro menší a odlehlejší obce je mobilita nutností (Hannam a kol., 2006). V podkapitolách budou představeny jednotlivé typy mobility, mobilita obyvatelstva, mobilita seniorského obyvatelstva, rozdíl mezi městskou a venkovskou mobilitou seniorského obyvatelstva a na závěr faktory, které mobilitu ovlivňují.

2.1 Typy mobility

Jak již bylo zmíněno, mobilita je obecně pohyb věcí. Jedná se o pohyb předmětů, informací, peněz nebo osob. Urry (2000), vymezuje čtyři základní typy mobility, podle kterých práce nadále vychází. Jedná se o:

1. Mobilitu objektů – jedná se především o pohyb materiálních, informačních nebo obrazových předmětů.
2. Imaginativní mobilitu – jedná se o zprostředkovaná média například v televizi či na internetu.
3. Virtuální mobilitu – jedná se především o virtuální komunikaci, jako jsou komunikační sítě typu facebook, instagram, aplikace X, nebo jiné vzdělávací platformy typu Google Classroom a tak dále.
4. Tělesnou mobilitu – jedná se o fyzický pohyb lidí. Tělesná mobilita se lze dále dělit na vnitřní a venkovní mobilitu.

Vnitřní mobilita je schopnost pohybu v uzavřených prostorách. Nejčastěji v budovách, v rodinných domech, v bytovkách, ale i například v podzemí v metru. Zde mohou existovat bariéry typu schodů. Pro starší obyvatelstvo jsou schody obrovskou překážkou, protože ve vyšším věku je pro seniory chození do schodů a ze schodů velmi náročné a fyzicky namáhavé (Haškovcová, 2008). Rádi proto využijí výtah.

Venkovní mobilita, jakožto opak vnitřní, je schopnost pohybu v otevřených prostorech. Myslí se tím veřejné prostranství, ulice, obecně prostor venku, ve městě, za městem, na vesnicích, v parku, v lesích a tak dále. I venkovní mobilita je omezena bariérami, jako jsou taktéž například schody, strmý svah, kopce, mosty, nerovné povrchy a tak dále.

Lidstvo musí být mobilní. Tělesný pohyb je důležitý jak pro ekonomický tak i společenský život lidí (Urry, 2000). V dnešním vyspělém světě, plném technologií a inovací, se lidstvu naskytuje tisíce možností, při kterých mobilní být nemusí. Největší rozmach „nemobility“ přišel během pandemie Covid-19, kdy se doslova celý svět zastavil a na několik měsíců byli lidé nuceni pracovat a studovat z domovů. Při této události došlo k již tak velkému rozvoji komunikačních technologií. Studentům například probíhala výuka formou online výuky, kdy se za pomoci již zmíněné platformy Google Classroom, přihlásili na online výuku, na které učitel přednášel obsah přednášek, které by se jinak přednášeli offline formou, tedy prezenčně. Od té doby se tyto komunikační technologie stále více rozvíjejí a neustále přibývá jejich síla a důležitost. To ovšem do jisté míry vede k úpadku tělesné mobility. Lidé mohou nakupovat aniž by šli fyzicky do daného obchodu na nákup, pracují aniž by fyzicky byli v místě práce, jsou členy různých vzdělávacích kurzů, aniž by se fyzicky účastnili. Takový obrovský skok vpřed má podle Dodge (2001) za následky dva hlavní efekty, kde prvním je globalizace a druhým je právě snížení tělesné mobility.

2.2 Mobilita obyvatelstva

Mobilita znamená mít možnost a přístup dostat se z jednoho místa na druhé. Hannam a kol. (2006), uvádí mobilitu jako každodenní pohyb lidí, předmětů, informací anebo kapitálu po celém světě. Jedná se o základní předpoklad pro plnohodnotné podílení se na životě společnosti a pro udržení soběstačnosti. Schopnost pohybu, nebo-li mobilita, zásadně ovlivňuje kvalitu života daného jedince. V dnešní době mají lidé prostřednictvím různých dopravních prostředků možnost žít plnohodnotný život a zapojit se do společnosti díky lepšímu přístupu ke vzdělání, zaměstnání, zdravotní péči a volnočasovým aktivitám (Zelená města, 2024). Jak uvádí Petrová Kafková (2013), mobilita umožňuje uspokojit mnoho potřeb, ať už se jedná o nákup základních potravin nebo o zachování sociálních vazeb. Mobilita je tak pro každého jedince nedílnou součástí života. Mollenkopf a kol. (2007), došli k závěru, že jedinci, kteří mají možnost pohybu nebo cestování jsou obecně šťastnější než osoby bez těchto možností. Schopnost pohybu

ovlivňují individuální faktory jedince, nejčastěji věk, zdravotní stav nebo možnost a schopnost řízení. Schopnost pohybu je dále ovlivněna i externími faktory, jako je například konkrétní charakter obývaného prostředí. Na každém z nás je, jaký pohyb preferujeme. Může se jednat o přesun osobním automobilem, autobusem, vlakem, letadlem, lodí, tramvají, metrem, motorkou, kolem nebo na bruslích. Pro lidi je ovšem zcela nejpřirozenějším pohybem prostá chůze. Chůze je pro lidi nejpřirozenější pohyb, který velmi prospívá fyzickému i psychickému zdraví (Brainmarket, 2023).

2.3 Mobilita seniorského obyvatelstva

U starších lidí je mobilita jiná než u lidí mladých. Starší lidé méně cestují. Senioři, kteří jsou v důchodu, již nedojíždějí každý den do práce. Pokud se někam vydávají, snižuje se nejen intenzita cest, ale také jejich délka. Starší lidé vykonávají pohyb na kratší vzdálenosti, který je většinou veden přímo z místa jejich bydliště do místa cíle (Hannam a kol., 2006). Senioři cestují za nákupy, doktory nebo do různých zdravotních center, za volnočasovými aktivitami a nebo jejich koníčky. Mobilita má velký vliv na kvalitu života, zejména na sociální život. Omezená mobilita, tedy omezená schopnost pohybu, ovlivňuje kvalitu života z hlediska samostatnosti a zdraví, a to jak fyzického, psychického tak i sociálního.

Mobilita umožňuje seniorům naplňovat základní lidské potřeby. Jedná se například o běžné nákupy potravin, návštěva lékařů a zdravotnických zařízení nebo návštěva volnočasových aktivit.

Jak uvádí Metz (2000), mobilita seniorům přináší mnoho přínosů, které jsou rozděleny do následujících pěti skupin:

- 1) Pohyb jako přínos k dosažení požadovaných cílů a základních potřeb (obchody, doktoři, návštěva blízkých lidí, služby...)
- 2) Možnost dostat se ven z domova, jako duševní přínos
- 3) Přínos pohybu v podobě prospěšnosti tělesného zdraví
- 4) Přínos pohybu jako zapojení do společnosti, do sociálního života, udržovat rodinné nebo sousedské vztahy
- 5) Pouze vědomí o možnosti pohybu a schopnost mobility po venkovním prostředí jako přínos a hodnota sama o sobě

Mobilita je seniorům ulehčená díky možnosti řízení osobního automobilu, motorce nebo jiným dopravním prostředkům. Nejsou tak odkázáni pouze na chůzi a nebo veřejnou dopravu, která je mnohdy fyzicky i časově náročná. Mnoho seniorů je zvyklých na dopravu osobním automobilem a tak tuto dopravu preferují do té doby, dokud mají řidičský průkaz a jsou schopni řídit. Schopnost řízení pro seniory znamená pohodlí, nezávislost, poskytování mobility, společenského života, možný ekonomický zisk a nebo i existenční význam (Rothe, 1990).

2.4 Rozdíl mezi městskou a venkovskou mobilitou seniorů

Pohyb ve městě má více možností, jak daný pohyb či přesun z místa do místa vykonat. Mezi základní pohyb patří chůze. Města na rozdíl od obcí častěji nabízí více možností mobility. Jedná se převážně o prostředky hromadné dopravy, jako je autobus, trolejbus, tramvaj, metro nebo vlak. Pro seniorské obyvatelstvo je existence hromadných dopravních prostředků ulehčením jejich pohybu. Většina seniorského obyvatelstva vyššího věku již nemá řidičský průkaz a tak jsou odkázáni na spoje hromadné dopravy, chůzi anebo požádají o odvoz rodinu, známé nebo sousedy. Jelikož je dlouhá chůze pro většinu starších lidí již fyzicky náročná, s radostí některý z daných spojů hromadné dopravy využijí. Ať už při jízdě na nákup, k doktorům, za rodinou a nebo na volnočasové aktivity. Ve městech a větších obcích, které se nacházejí v blízkosti většího města, spoje jezdí často na rozdíl od obcí, nacházejících se v oblasti periferií (Bernard a kol., 2018).

Oproti tomu, v menších obcích tolik spojů hromadné dopravy na výběr není. Většinou obcemi projíždějí autobusy a nebo vlaky, s tím, že se v obcích nachází jen pár zastávek, podle velikosti dané obce. Menší vesnice, které se nacházejí ve větší vzdálenosti k větším městům mají mnohem menší počet spojů, které trvají dlouho. Některé vesnice zastávku hromadné dopravy ani nemají. Na nejbližší zastávku se lidé musejí dostat buď pěšky anebo poprosit o odvoz. Seniorům, kteří žijí v těchto podmínkách a nemají možnost dopravit se do místa určení osobním automobilem, nezbývá nic jiného, než využít tyto možnosti. Takové cesty většinou bývají náročné a zdlouhavé. Ale to je pouze na základě, odkud a kam dané osoby dojíždějí.

2.5 Faktory ovlivňující mobilitu obyvatelstva

Mobilita není u všech jedinců stejná. Ovlivňují ji určité faktory, které lze dělit na vnější nebo vnitřní (Hannam a kol., 2006).

Vnější faktory jsou takové faktory, které jsou pro každou osobu stejné, tudíž nejsou dané charakteristikou jednotlivce. Mohou být dané například vládou nebo městskou dopravou. Do vnějších faktorů patří především druhy převládající dopravní technologie, městská struktura nebo dopravní síť. Jinými slovy se zde jedná o možnosti, které může využít každá osoba dané lokality. Tudíž tyto faktory ovlivňují všechny osoby ve stejném prostředí stejně.

Oproti tomu jsou vnitřní faktory ovlivňovány jednotlivými charakteristikami daného jedince. Jedná se o věk, pohlaví, váhu, příjem, zdraví nebo strukturu rodiny. Jedná se tedy o faktory, který má každý jedinec jiný, tudíž je mobilita daného jedince faktory ovlivňována jinak. Jinou mobilitu bude mít dítě v mateřské školce, student na vysoké škole, čtyřicetiletá žena, čerstvý důchodce a nebo osmdesátiletý pán. Všechny tyto faktory působí na osoby zcela jinak.

Stalvey a kol (1999) představuje tři faktory, které ovlivňují mobilitu seniorů:

- 1) Prostředí – místo bydliště, geografická poloha, počasí, míra kriminality, počet obyvatel v daném prostředí...
- 2) Zdroje – dostupnost veřejné dopravy, vlastnictví automobilu či jiného dopravního prostředku, finanční zdroje na cestování...
- 3) Interpersonální – fyzický stav, duševní stav, smyslový stav, sociální vztahy, vzdělání a nebo duševní poruchy.

Mobilita seniorů bývá s přibývajícím věkem stále více omezována, stejně jako s rostoucím výskytem zdravotního postižení nebo nemocí. Pro seniory je mobilita velmi důležitým faktorem kvalitního života, neboť člověk, který se nedokáže sám pohybovat, se o sebe nedokáže sám postarat. Samotná ztráta schopnosti pohybu vede k rostoucím výskytům nemocí, ztrátě svalové hmoty, obezitě nebo k řidnutí kostí (Křivohlavý, 2001). Snížená schopnost mobility má velmi negativní vliv jak na duševní, tak i sociální stav seniora. To samé platí u neschopnosti řídit automobil, kdy seniorům nezbývá nic jiného, než využívat hromadnou dopravu, chůzi anebo požádat o odvoz známé, rodinu či sousedy.

3 Kvalita života

Kvalita života má několik definic, které jsou určeny z hlediska různých vědeckých disciplín. Jedná se například o kvalitu života z hlediska sociologie, psychologie nebo z pohledu medicíny (Cummins, 2005). Balogová (2009, s. 162) označuje kvalitu života jako „kvalitativní parametr lidského života, životního stylu a životních podmínek společnosti.“ Kvalita života obecně ukazuje zda člověk žije dobře anebo špatně. Kvalita života je jiná ve městech a jiná na vesnicích. Neustále se mění a projevuje se to v mnoha různých oblastech, jako například ve vzdělání, zdravotní péči, dopravní obslužnosti a nebo pracovními příležitostmi (Mahdalová & Škop, 2023). Podmínky k životu se neustále vyvíjejí, zlepšují. Kvalita života se dle Křivohlavého (2001) vyznačuje životem jedince v porovnání se životem jiných a to z pohledu historického či přítomného okamžiku.

3.1 Charakteristiky kvality života

Kvalita se dá zaměnit za slovo „stupeň“. Život tak může nabývat různých hodnot či stupňů. Kvalitu života tak lze například hodnotit jako „nejhorší“, „horší“, „špatnou“, „lepší“, „dobrou“ a „nejlepší“. Cummins (2005) uvádí, že se kvalita života udává na základě objektivní a subjektivní dimenze. V objektivní dimenzi kvalitu života ovlivňují sociální, ekonomické a environmentální faktory. Mezi ně lze zařadit sociální zabezpečení, znečištění životního prostředí, znečištění ovzduší, úroveň dosaženého vzdělání a nebo výše příjmu. Jedná se o takové faktory, které udávají různé informace o vnějším prostředí, ve kterém člověk žije. Jedná se ale i například o výšku, váhu nebo vzhled daného jedince. Objektivní dimenzi lze definovat jako adekvátnost materiálních okolností (Cummins, 2005). Naproti tomu subjektivní dimenze kvalitu života ovlivňuje individuálními charakteristiky a vnitřně psychologickými procesy člověka, jako jsou emoce, názory, úsudky nebo vnímání. Subjektivní dimenze je zcela odlišná od objektivní, jelikož tato dimenze reprezentuje lidské pocity právě o objektivní dimenzi. Tudíž vyjadřuje lidské pocity ohledně materiálních charakteristik daného života jedince (Cummins, 2005).

Život je dále možné vnímat pozitivně či negativně. Skutečnosti vnímané pozitivně mohou být vysoké příjmy, čisté a zdravé životní prostředí, kvalita zdravotní a sociální péče nebo dostupnost vzdělání. Oproti tomu skutečnosti vnímané negativně zde představují například trestné činy, sebevraždy, nemocnost nebo úmrtí. Kvalitu života lze ovšem pojmut i v kombinaci těchto dvou skutečností (Ira & Andráško, 2007).

3.2 Měření kvality života

Kvalita života se nedá jen tak od oka změřit. Je k tomu zapotřebí několik daných faktorů nebo ukazatelů, právě díky kterým se kvalita života změní. Jsou k tomu zapotřebí jisté nástroje, které se nazývají obecné a specifické. Do obecných nástrojů se řadí faktory zdraví, kdežto do specifických nástrojů se řadí faktory prostoru (Ira & Andráško, 2007). U měření kvality života existuje několik metod. Křivohlavý (2001), uvádí celkem tři skupiny metod.

První skupinou metod jsou objektivní metody. Objektivní metody se uplatňují, když kvalitu života daného jedince hodnotí druhá osoba. Druhou skupinou metod jsou subjektivní metody, kdy kvalitu života daného jedince hodnotí sám daný jedinec. Poslední třetí skupinou jsou metody smíšené, které, jak již z názvu vyplývá, jsou kombinací obou skupin – tzn. objektivních i subjektivních metod.

Křivohlavý (2001) dále uvádí několik příkladů subjektivních, objektivních i smíšených metod měření kvality života. Za příklady metod lze uvést Visual Analogue Scale (VAS), metoda hodnotící kvalitu života daného jedince z jeho celkového stavu (zdravotního, psychického, sociálního, fyzického), u které se vyhodnocení kvality zaznamenává na úsečku s dvěma extrémy – nedostačující a výborná kvalita života. Acute Physiological and Chronic Health Evaluation System (APACHE II) je metoda, která hodnotí celkový stav daného jedince, je založena na posouzení vážnosti onemocnění pacienta podle odchylky daného stavu jedince od průměrného stavu. Výsledek hodnocení je vyjádřen číselně, čím nižší je výsledek, tím má daný jedinec kvalitní život. Manchester Short Assessment of Quality of Life (MANSA), je metoda vytvořena na univerzitě v Manchesteru, která hodnotí celkovou spokojenost se životem, spokojenost s vlastním zdravotním stavem, sebezpojetím, spokojeností s rodinnými a sociálními vztahy, spokojenost se životním prostředím, s bezpečnostní situací, spokojenost se zaměstnáním nebo s finanční situací.

Šefflová (2001) uvádí subjektivní metodu sebesposuzovacího dotazníku SQUALA, který lze použít opět k posouzení celkového stavu jedince, například v oblasti zdravotního stavu, sociální, ekonomické nebo psychologické oblasti.

Vláda ČR navrhuje celkem 11 ukazatelů, díky kterým se dá kvalita života změřit, a které mohou kvalitu života ovlivňovat (Vláda ČR, 2018).

Mezi tyto ukazatele patří:

- 1) Příjem a bohatství – kvalitu života může ovlivňovat například průměrná úroveň příjmů obyvatel, úroveň příjmů různých skupin obyvatel a jejich rozdíly, příjmový nedostatek, hmotný nedostatek, zadlužení obyvatel, schopnost obyvatel a domácností splácet dluhy, vývoj příjmů, ohrožení chudobou nebo sociální vyloučení. Obecně platí, že tam kde jsou peníze a bohatství, tam je i dobrý kvalitní život. Kvalita života roste, pokud dlouhodobě roste průměrná úroveň příjmů, pokud se zmenšují rozdíly v průměrných mzdách různých skupin obyvatel, pokud se snižuje zadlužení domácností nebo pokud jsou obyvatelé schopni splácet dluhy;
- 2) Zaměstnanost – kvalitní pracovní život je chápán jako důstojná práce, která je definována jako příležitost, ze které se získá slušná a produktivní práce, v kvalitních podmínkách jako je svoboda, rovnoprávnost, bezpečnost a lidské důstojnosti. Důstojná práce má čtyři základní pilíře: rovný přístup na trh práce, dostatek vážné práce, spravedlivá přiměřená odměna a dobrá perspektiva práce;
- 3) Bydlení – bydlení je nutným předpokladem pro kvalitní život a zapojení osoby do společnosti, zároveň je potřeba mít kvalitní bydlení a stabilní bydlení. Jedinci, kteří čelí bezdomovectví pociťují velké sociální vyloučení. Údržba a nájem bydlení je pro většinu obyvatel celoživotním výdajem;
- 4) Zdraví – Zdraví lze definovat jako stav plné tělesné, psychické a sociální pohody a ne jen jako nepřítomnost nemoci či vady. Zdraví je pro mnohé jedince tím nejdůležitějším faktorem kvalitního života. Kvalita života může být v rámci zdraví ovlivňována délkou života, délkou života bez nemocí, zdravotním stavem obyvatelstva, úroveň zdravotní péče nebo zdravotním chováním a gramotností. Platí, že tam kde je dostupná a kvalitní zdravotní péče, je i kvalitní život;
- 5) Sladování pracovního a soukromého života – Tento ukazatel může kvalitu života ovlivnit v rámci spokojenosti, jak s pracovním životem, tak ale i se soukromým životem. Aby byl jedinec spokojený v tom i tom, mezi těmito životy musí být jistý balanc. Kvalita života může být ohrožena, pokud přetížení v pracovním životě sahá do soukromého a rodinného života. Stejně tak může být ohrožena, pokud se konflikty v soukromém či rodinném životě dostávají do pracovního života. Oba tyto životy, které je zapotřebí vyrovnávat a vybalancovat, jsou tak ohroženy a s tím je ohrožena i kvalita života;

- 6) **Vzdělávání** – I vzdělání ovlivňuje kvalitu života, jelikož je předpokladem pro získání dobré práce, která je předpokladem pro získání vysokého platu, za který si člověk pořídí dobré bydlení. Je tak zapotřebí, aby byl všem obyvatelům umožněn přístup ke vzdělávání, aby kvalita a účinnost systémů škol byla stále kvalitnější, umožňovat obyvatelům schopnost stále se učit a rozvíjet své dosažené znalosti;
- 7) **Mezilidské vztahy** – K psychické pohodě jedinci potřebují společnost, kamarády, rodinu nebo kolegy. Mezilidské vztahy tak ke kvalitě života patří. Psychická pohoda lidí nastává, pokud jsou mezilidské vztahy bez konfliktů, zda-li jsou jejich vztahy harmonické, lidi daného jedince uznávají, respektují, jsou šťastní v jeho blízkosti, smějí se spolu, svěřují se navzájem. Mezilidské vztahy se posuzují například i v rámci manželství, zda-li je šťastné nebo nešťastné, jací jsou příbuzní, jací jsou kolegové v práci, s jakými lidmi nebo přáteli se daný jedinec stýká, zda-li jsou závistiví, nepřejícní nebo naopak milí a vstřícní nebo jaké má daný jedinec sousedy. Kvalita života může být těmito indikátory ovlivněna. Pokud mezilidské vztahy nejsou dobré, může to vyvolávat napjaté vystresované prostředí, nižší produktivitu a pocit osamocení či nenaplněného života;
- 8) **Občanská angažovanost a dobré vládnutí** – Tento ukazatel je definován jako individuální nebo skupinová akce, jejímž cílem je navrhovat, podporovat anebo realizovat veřejné potřeby. Jedná se o spolupráci lidí, kteří usilují o jakousi změnu něčeho k lepšímu. Jedná se například o změny v rámci vzdělávání, politiky nebo společnosti. Smyslem tohoto indikátoru je prosazovat veřejný zájem a podporovat tak zlepšování kvality života, které se zajistí například tím, že obyvatelstvo půjde ke všem typům voleb. Dobré vládnutí totiž taktéž ovlivňuje kvalitu života, jelikož má pozitivní ale i negativní dopady. Jedná se například o ochranu před kriminálními činy nebo o zajištění ochrany v těžkých životních situacích. Dobré vládnutí je i ve smyslu rozvoje, jako například rozvoj v oblasti infrastruktury, kvalita mateřských, základních a středních škol, dostupnost a kvalita zdravotní a sociální péče anebo v oblasti hromadné dopravy, jako intenzita a dostupnost spojení;
- 9) **Životní prostředí** – Kvalita života je ovlivňována i prostředím, ve kterém žijeme. Tudíž životním prostředím. Stav životního prostředí se promítá do fyzického i psychického stavu jedince. Jako například stav ovzduší, čistota vody, intenzita

zeleně ve městech, hluk ve městech, krása ulic či nedotčená krajina. Lidé si kolikrát potřebují psychicky odpočinout, kdy se jim tento odpočinek dostává při procházkách v parku, při koupání, při výletech do přírody, při venčení domácích mazlíčků a tak dále. Člověk si chce odpočinout ve zdravé a čisté přírodě. Životní prostředí tak ovlivňuje kvalitu života, jelikož ovlivňuje psychický i fyzický stav jedince;

10) Bezpečnost – Stav pocíťované bezpečnosti se vědomě, i podvědomě, promítá do lidské každodennosti. Bezpečnost tak ovlivňuje jak fyzický, psychický, ale i sociální stav každého jedince, tudíž i kvalitu života. Ať už v osobním životě, v pracovním životě nebo v jiných společenských aktivitách. Bezpečnost má několik forem. Jedná se například o bezpečnost vnitřní, vojenskou, dopravní, technologickou, surovinovou, informační, jadernou, ekonomickou a nebo energetickou. V současném světě plného násilí a teroristických útoků je obzvláště vojenská bezpečnost důležitá;

11) Osobní pohoda – Pojem „osobní pohoda“ se zarává do paměti lidí již od 50. let minulého století. Osobní pohoda má čtyři pilíře: životní spokojenost, prožívané emoce, smysluplnost života a osobnostní rysy. Zjednodušeně se dá říct, že osobní pohoda je ukazatel, který vyjadřuje, jak moc je daný jedinec spokojený a šťastný se životem, který vede a zdali uspokojuje své potřeby (Vláda ČR, 2018).

3.3 Stáří a stárnutí

Jak Holczerová & Dvořáčková (2013) uvádějí, stáří a stárnutí je přirozený a nezvratný biologický proces, který člověka doprovází již od narození až do jeho smrti. Stárnutí se týká každého jedince a to podobnými způsoby, kdy se na tělu jedince začnou projevovat určité změny, týkající se fyzických a psychických vlastností. Lidé stárnou podobnými způsoby, ovšem ne zcela stejnými. Někdo stárne dříve, někdo pomaleji, na někom se vykazují známky stárnutí již v 50 letech, na někom až v 70 letech. Stárnutí se týká všech, ale jednotlivé fáze stárnutí jsou dané jistými individuální rozdíly, které jsou závislé především na zdravotním a duševním stavu jedince, jeho rodinném zázemí, na vztazích uvnitř rodinného kruhu, na vlastním sebepojetí anebo na hodnotovém vybavení (Holczerová & Dvořáčková, 2013). Každý člověk stárne jinak, v jiném věku, jiným způsobem, ale zároveň stárnou všichni podobnými způsoby. To se také odvíjí od životního stylu, který člověk vede. Dochází k výskytu anebo k rozmachu chronických

onemocnění, zhoršují se smyslové vnímání, klesá pohyblivost nebo-li mobilita, schopnost učení, klesá funkčnost paměti a nakonec celková soběstačnost (Holczerová & Dvořáčková, 2013). Stárnutí obyvatelstva má dopady také na společnost. Například ekonomické důsledky, kdy se zvyšuje podíl počtu osob v posproduktivním věku, kterým stát vyplácí příspěvky ve formách důchodů. Další jsou například sociálně zdravotní důsledky, neboť se staršími lidmi přibývají nemocnosti a zvýšená potřeba kvalitní a dostupné zdravotní a sociální péče (Holczerová & Dvořáčková, 2013).

Mlynářová (2004) uvádí, že existují tři obecné procesy stárnutí a těmi je biologické, psychologické a sociální stárnutí. Biologické stárnutí je takové stárnutí, kdy dochází k fyzickému oslabování těla jedince. Dochází k úbytku sil, snižování fyzických funkcí, snižování schopnosti mobility a nebo potřeby většího odpočinku. Biologické stárnutí probíhá u každého jedince jinak. Psychologické stárnutí je odrazem jak biologického tak i sociálního stárnutí. Staří lidé mají větší problémy s pamětí, často zapomínají, všechno jim trvá déle, jsou více nejistí v cizím prostředí, nedůvěřiví a podezíraví. Mají tak větší pocit nejistoty, který se jim odráží do jejich duševního zdraví. Sociální stárnutí pro staré lidi znamená zpretrhání, zánik nebo úpadek sociálních vztahů. Jako je setkávání se s rodinou, s přáteli, s kolegy nebo s jiným druhem lidí v jejich okolí. Největší sociální stárnutí a pocity osamělosti lidé pociťují odchodem do důchodu, odchodem dětí z rodiny anebo ztrátou blízkých přátel a samozřejmě ovdověním. Lze uvést, že tyto procesy stárnutí jsou navzájem propojené a v důsledku jednoho druhu stárnutí začíná stárnutí další. Tyto procesy jsou pro člověka zcela přirozené.

V různých zemích se ovšem na seniory, penzisty a důchodce pohlíží různě. Za seniora se považuje taková osoba, která dosáhla penzijního věku, což je v Česku a ve většině zemí 65 let. Seniorské obyvatelstvo lze rozdělit do skupin, podle jejich soběstačnosti a aktivitě. Georgi a kol. (2014) uvádějí následující čtyři kategorie:

1. Aktivní senioři – senioři, kteří stále ještě dochází do práce, dokážou se postarat o svou rodinu, dokážou vařit, chodit na nákupy apod....,
2. Elitní senioři – senioři, kteří jsou stále soběstační, s přibývajícím věkem se ovšem věnují převážně sobě, svému zdraví a svým koníčkům či aktivitám....,
3. Staří senioři – senioři, kteří ztrácejí na své aktivitě, je pro ně problém kamkoliv dojet z hlediska mobility, ať už na nákup či k lékaři. Ztěžuje si uvařit sami jídlo, oblečou se, provedou řádnou hygienu....,

4. Dlouhověcí senioři – senioři, kteří se neobejdou bez pomoci druhých, nedokážou si dojít na nákup, neuvaří si sami jídlo, jsou nemocní, křehcí a špatně se pohybují.

Aktivní a elitní senioři se věkově pohybují v rozmezí 65-74 let, nad 75 let se již jedná o staré a dlouhověkké seniory (Haškovcová, 2008).

3.4 Kvalita života ve stáří

Člověk se aktivním stárnutím snaží zajistit si stále dobrou kvalitu života, neboť ta je úzce spojená s prostředím, ve kterém žijí, s jejich potřebami a požadavky. Holczerová & Dvořáčková (2013) uvádějí znaky aktivního stárnutí jako nezávislost, účast na životě společnosti, důstojnosti, péče a seberealizace.

Starší lidé hledají potěšení a radost ve své rodině, v koníčcích nebo ve víře. Základní potřeby potřebné k žití jako je zdraví, vhodné životní prostředí, samostatnost a bydlení stále zůstávají na prvních příčkách důležitosti i u starších obyvatel. Nabývající význam kvality života má za důsledek stále se prodlužující lidský život. Jedním ze základních faktorů kvality života je věk a také životní prostředí.

Rozdíl mezi kvalitou života na venkově a ve městech je mnohdy zcela velký. Někomu se lépe žije v ulicích rušného města, někdo si nedokáže představit opustit svůj domek s malou zahrádkou na venkově, kde je naprostá pohoda a bezpečno. Ne vždy se ale všechno zdá být na první pohled tak jasné. Kvalita života na venkově může být kolikrát lepší než ve městech, ale kolikrát i velmi drsná (Bernard a kol., 2018). Obce, ve kterých občané nenajdou vůbec nic, jako například místní obchod se spotřebním zbožím, nebo spoje hromadné dopravy, nebo poštu a různé jiné služby, mají kvalitu života rozhodně nižší než jiné obce. S narůstajícím věkem obyvatel je velice důležité, zajistit jim podmínky pro život tak, aby byli co nejdéle samostatní a psychicky šťastní.

Pro spokojený a kvalitní život seniorů jsou velmi důležité následující faktory: sociální vztahy a aktivní účast ve společnosti. Brubaker (1990) uvádí, že je těžké tyto faktory udržovat s přibývajícím věkem, kvůli stále se zmenšujícím rodinným a přátelským sítím a nebo kvůli odchodu do důchodu z pracovního prostředí. Senioři tyto upadající sociální vztahy špatně nahrazují a právě tím je způsoben vyvolaný pocit osamělosti a nespokojenosti (Mollenkopf a kol., 2007).

Na kvalitu života a schopnost udržovat sociální vztahy má dopad i již zmíněná mobilita. Většina veřejných prostor není bezbariérová, veřejná doprava, alespoň ta ještě

nezmodernizována, není uzpůsobená pro seniory s omezenou mobilitou a tak jsou tyto dopravní podmínky pro seniory opravdu náročné a vysilující. I to je důvodem, proč jejich vztahy s okolním světem opadávají.

3.5 Rekrece a volný čas seniorského obyvatelstva

Holczerová & Dvořáčková (2013) představují pojem aktivní stárnutí, který se dá shrnout termíny jako je nezávislost, aktivní účast ve společenském životě, důstojnost, péče a seberealizace. Aktivní stárnutí znamená kvalitní prožívání života i ve vyšším věku, začleňování do společenského života, smysluplné využívání svého volného času, dbaní o své zdraví, pohodlí anebo mysl, být pozitivní a otevřený novým věcem.

Senioři se dle Holczerové & Dvořáčkové (2013) musí udržet v aktivitě i ve vyšším věku, zachovat si zájmy, naložit se svým volným časem tak, aby ho plně využili k věcem, které je baví, aby zahrnovala jak fyzickou, tak i duševní činnost, udržovat pozitivní přátelské vztahy nebo pomáhat svým dětem v roli babiček a dědečků.

Volný čas je dle Holczerové & Dvořáčkové (2013) možné chápat jako opak doby, kdy je nutnost pracovat. Volný čas tráví každý jinak, každý má jiné koníčky, každý si svůj volný čas představuje jinak. Trávení volného času je možnost svobodného výběru, jehož účelem je většinou uvolnění, radost anebo pocit uspokojení. Většinou se jedná o činnosti jako je odpočinek, rekreace, zábava, zájmové vzdělávání nebo společně dobrovolná činnost. Mezi koníčky seniorů se tak řadí mnoho činností. Vaření, chození na procházky, čtení, luštění křížovek, zahradničení, rybaření, starání se o vnučata, chození na koncerty nebo do divadla, účastnění se zájezdů do lázeňských měst nebo do jiných lokalit. Aktivita udržuje seniory na vysoké fyzické i duševní zdatnosti. Pokud senioři svůj volný čas netráví nijak, nenajdou si žádnou činnost, která je těší a pokud obecně nejsou aktivní, může tak dojít k rychlejšímu procesu stárnutí, ztráty mobility a propadu do depresí. Aktivní senior je zdravější senior a má kvalitnější život, než ten, který propadl nečinnosti (Holczerová & Dvořáčková, 2013).

Metodika

V rámci teoretické části této bakalářské práce byl použit kvalitativní výzkum ve formě metody zakotvené teorie. Tato metoda je jedním z nejvyužívanějších přístupů v kvalitativním výzkumu (Bryant & Charmaz, 2007). Pomocí metody zakotvené teorie lze vybudovat teorii zkoumaného jevu. Pomáhá abstraktně i teoreticky uchopit sledovaný jev, díky čemuž lze daný jev lépe pochopit a porozumět mu v různých souvislostech (Hendl, 2008). Cílem této metody je především vytvořit dobře generovaný teoretický koncept, jehož úkolem je jeho vysvětlení. Metoda zakotvené teorie vychází z odborné literatury. Autorka vycházela z odborné literatury zaměřující se na logistiku, zásobování, mobilitu, kvalitu života, stárnutí a seniory.

Pro potřeby praktické části této bakalářské práce byl zvolen smíšený přístup, kterým je kombinace kvantitativního přístupu s kvalitativním přístupem. Metodou kvantitativního přístupu je v tomto případě vyplňování dotazníku. Metodou kvalitativního přístupu je rozhovor. Metoda dotazníku je pro hodnocení kvality života nejvhodnější proto, že díky němu si lze představit osobnost a vnímání daného jedince jak k sobě samému tak i k danému prostředí velmi blízce. Metoda rozhovoru naopak poskytne osobnější pohled na situaci, lepší informace, myšlení daného jedince a jeho upřímné nepřipravené odpovědi.

Hodnocení kvality života seniorů je založeno především na informacích, které lze získat přednostně od daných seniorů. Zde není možnost dozvědět se o jejich pocitech či myšlenkách pomocí statistik. Dotazník je tedy v této oblasti nejvíce vhodou formou metody. Rozhovor je oproti dotazníku možností poznat seniory více, jejich smýšlení, jejich pocity, jejich upřímnost a jejich návrhy na zlepšení kvality jejich života.

4 Město Úterý

Přestože se strukturou jedná spíše o venkovskou obec, město Úterý leží na severu Plzeňského kraje, těsně na hranici s Karlovarským krajem. Jedná se o krásné městečko ležící v údolí, kterým prochází Úterský potok. Půvabný klidný charakter městečka a jeho dlouhá bohatá historie láká i mnohé turisty. Je ale toto město vhodné pro život seniorů? Dokáže toto město uspokojit jejich potřeby? Následující podkapitoly jsou zaměřeny na představení a popis města Úterý.

4.1 Historie města Úterý

První historicky doložená zmínka o obci pochází již z první poloviny 13. století, konkrétně z roku 1233. Jedná se o darovací listinu krále Václava I., kdy tuto ves věnoval jeho matce Konstancii. Ještě téhož roku obec od Konstancie odkoupil nedaleký tepelský klášter premonstrátů, od kterých také pochází částečně dochovalý dokument, rejstřík tepelského kláštera, ve kterém je Úterý zmíněno (Wasková, M. M. a kol., 2023). Dochovalých zmínek o Úterý je poměrně hodně, nelze tedy dlouhou a bohatou historii tohoto města vymazat. Pravý vznik obce, nebo spíše tehdejší osady, se datuje již k 11. století (Úterý, 2024).

O založení původní úterské osady koluje mnoho pověstí. Jedna z nejznámějších praví, že osadu založil německý horník, který zabloudil v okolních lesích, kde únavou usnul. Po probuzení spatřil havrana držícího zlatý prsten v zobáku, který ho posléze dovedl na zlatonosnou horninu. Vznikla tak osada za účelem těžby zlata. Ta ovšem nikdy nebyla doložena.

V průběhu vrcholného středověku se osada rozrůstala, přibývalo obyvatel a významní panovníci a šlechtici si zde nechávali stavět záměčky, jako například kníže Vladislav I. Osada se nacházela v blízkosti staré obchodní cesty, vedoucí z německého Würzburgu do Prahy, což jejímu rozvoji a růstu také silně napomáhalo. Konec vrcholného středověku byl pro Úterý nepříjemný, neboť zde došlo k mnoha negativním změnám – doly byly poničené, osadu postihl mor a české země byly ničené nepřátelskými vojsky, což se nevyhlo ani zdejšímu kraji. Osada začala chátrat, lidé se stěhovali jinam a horníci odcházeli za prací do Stříbra. Začátkem pozdního středověku otřásla Úterým vlna germanizace, kdy sem bylo povoláno německé obyvatelstvo. V této době Úterý prošlo několika náboženskými změnami v podobě husitů, husitských válek a převzetí husitských

myšlenek, nad kterými po skončení vlády husitů opět zvítězilo katolictví. Tepelský klášter přinesl osadě na konci pozdního středověku městská práva, jako je právo dědické nebo právo volného nakládání se svým majetkem.

Počátkem 17. století ve zdejší kraji nastala vlna germanizace, z důvodu zvaných německých kolonistů do zchátralých a opuštěných statků. Přisun německého obyvatelstva byl tak velký, že zde české obyvatelstvo takměř vymizelo. Ve stejné době Úterý vyzískalo právo hrdelní, zdejší úterský soud měl věznici, mučírnu i pranýř. V období třicetileté války bylo Úterý a české země opět ničeny, vyplněny a páleny. Většina obyvatel osady uteklo pryč a mnoho z nich se pak nevrátilo ani po válce. V následujících letech Úterý postihlo mnoho katastrof, nastal ničivý obrovský požár, který srovnal se zemí téměř všechny domy. Celá osada tak byla postavena znovu, nové domy, nová radnice i nový kostel.

Během 18. století Úterý opět zažívalo velký rozmach. Rozvíjela se zde řemesla, bydlelo zde několik pekařů, hospodských, bednářů, koželuhů, tkalců, řezníků, kloboučníků, punčochářů a kovářů. Na náměstí byl postaven Mariánský sloup, který zde stojí až dodnes. Byl vystaven nový hřbitov naproti nové kapli na vrchu nad Úterým. Opět vzrostl počet domů i obyvatel.

Během první poloviny 19. století město potkalo řada nehod ale i nových příležitostí. Město postihly povodně a to hned dvě během dvou let, které napáchaly obrovské škody. Ve stejném období se město stalo samostatnou správní jednotkou. Stalo se tedy tak, že se cesta tepelského kláštera a Úterý nadobro rozešly.

Jak se zprvu počátek 20. století tvářil k Úterý střídavě, například formou vybudování vodovodu, v roce 1914 přišel zlom, kdy vypukla první světová válka. Nastal hlad, chudoba, strádání, manželé místních žen byli odvečeni na fronty, obzvláště kruté byly zimy, kvůli nedostatku uhlí. Armáda zabavovala místním hospodářům koně a chovnou zvěř na maso, vzali měděné kotle z místního pivovaru, který byl ještě před válkou zrušen, a zvony z kostela, které poté rozlily kvůli dělovinám. Po skončení první světové války trval obyvatelům návrat do normálu těch pár let, povodně které následovaly v roce 1920 a 1921 jim k tomu ovšem moc nepomohly. Pár let po povodních byla ve městě dokončena elektrifikace, opět se do města přistěhovalo obyvatelstvo a zdálo se, že Úterý čekají už jen dobré časy. Nicméně s koncem dvacátých let 20. století přišla hospodářská krize, vzrostla nezaměstnanost a zhoršila se sociální situace obyvatelstva.

Přišel rok 1939 a situace mezi Československem a Německem byla stále více pod tlakem. Německo obsadilo Sudety a již vyhrocená situace mezi německým a českým obyvatelstvem neměla řešení. Němci zcela obsadili město, Češi tam žili jen sporadicky. Během druhé světové války přišel opět hlad, chudoba, bída, zima a odchod mužů do války. Po skončení druhé světové války byl proveden odsun Němců z pohraničí. Úterý tak bylo, jako mnoho dalších vesnic v této době a v tehdejších Sudetách, zcela vylidnělo, domy začaly chátrat a město zelo prázdnotou. Situace se ovšem začala trochu zlepšovat, když proběhlo dosídlení města českým obyvatelstvem a reemigranty z ukrajinské Volyně. Domy, které se nepovedlo obydlet byly z důvodu zchátrání zbourané se zemí.

Během 60. let začal rozmach tzv. chalupářství, kdy si lidé z měst pořídili chaty, chalupy nebo domy někde na venkově za účelem rekreace. To situaci neobydlených domů v Úterý zčásti zachránilo. Po roce 1989 se městečko začalo znovu rozvíjet a o tři roky později byla v obci vyhlášena městská památková zóna.

4.2 Současný stav města

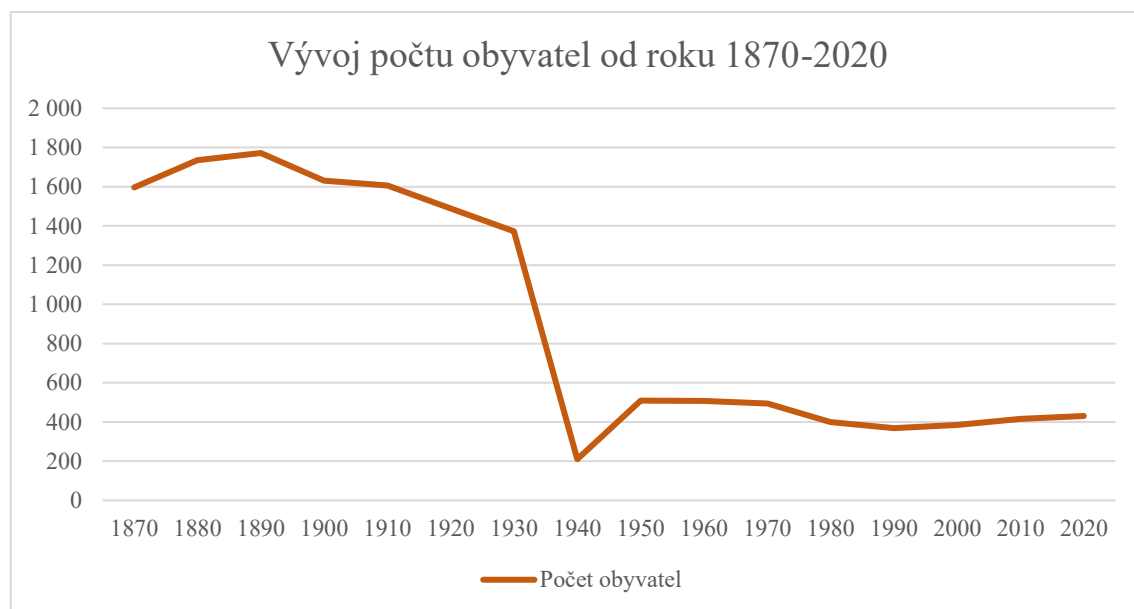
Úterý vypadá v současnosti jako krásná malá venkovská obec. Rozhodně má potenciál v růstu počtu obyvatel než v poklesu, nicméně výstavba nových domů je na katastrálním území města Úterý většinou problém, z důvodu městské památkové zóny. Město Úterý nabízí mnoho služeb a míst, která stojí za to navštívit. Ve zrekonstruované radnici lze najít obecní úřad, poštu a obřadní místnost, která je vhodná k uspořádání svateb, koncertů nebo různých divadelních představení. Lze zde najít základní školu s jídelnou a hřištěm, hospodu U kašny, hasičskou zbrojnicí, klempířskou a pokrývačskou firmu Střechy Koutný, nově zrekonstruovanou budovu Turbovny, ve kterém je prováděna rekonstrukce vnitřních prostor a samoobslužný obchod smíšeného zboží. Z památek již zmíněný kostel Narození svatého Jana Křtitele, Mariánský sloup, malé zato krásné náměstíčko, kolem kterého stojí krásné opravené historické budovy. Dále například pseudorománskou kapli, kostel svatého Václava naproti kterému je udržovaný malý hřbitov. Úterým projíždí veřejná hromadná doprava ve formě autobusu. Nachází se zde dvě zastávky, první zastávkou je Úterý, Na točně a druhou zastávkou je Úterý, sídliště, která se nachází na druhé straně Úterý v sídelské horní části směrem na Bezdržice. Úterý se nachází v údolíčku, kterým prochází již zmíněný Úterský potok. Kolem Úterý je samá příroda, pole, louky, lesy, rybníčky... Úterý se takto tváří jako naprosto poklidná obec, vhodná k žití a to jak dětem, dospělým pracujícím lidem, tak i seniorům. Popis Úterý je jako

z pohádky, kde by chtěl žít každý. Cílem této práce je však zjistit, jak se ve městě Úterý žije seniorům.

4.3 Obyvatelstvo

V Úterý v současné době žije necelých 450 obyvatel. Poslední sčítání obyvatel bylo provedeno v roce 2021 a v Úterý v té době žilo 431 obyvatel (Český statistický úřad, 2024). Na obr. 1 lze vidět vývoj počtu obyvatel ve městě Úterý. Na první pohled lze jasně vidět, že toto město bylo do roku 1930 hustě obydleno. Po událostech druhé světové války však přišlo vylidnění, zejména kvůli odsunu Němců z pohraničí (Roubíček, 1997).

Obr. 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě Úterý od roku 1870 do roku 2020

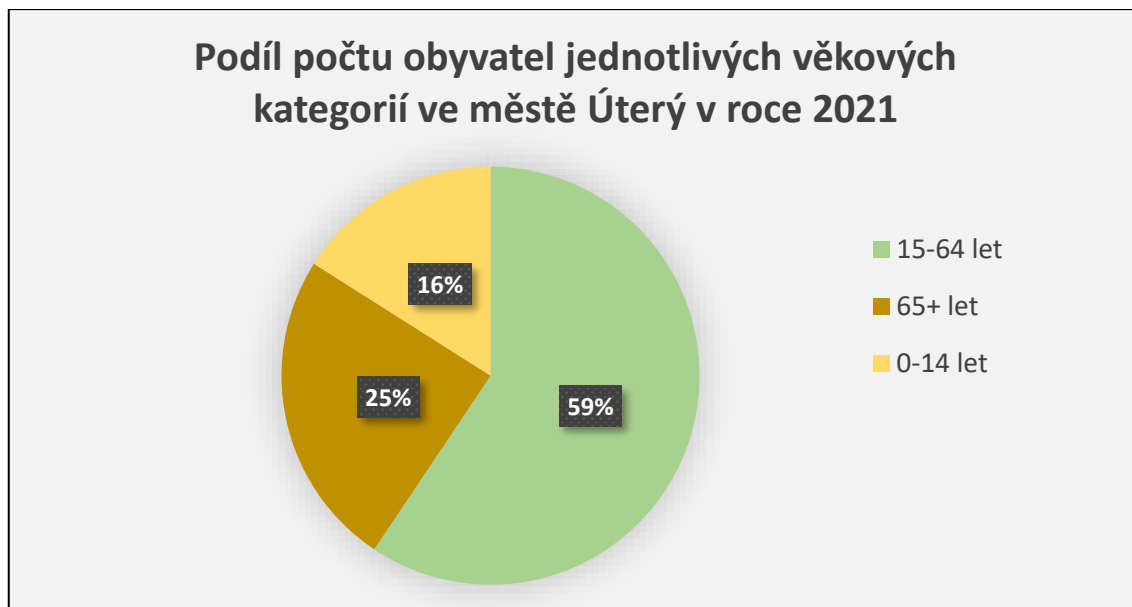

Zdroj: Český statistický úřad (2024), vlastní zpracování

Z obr. 1 lze vyčíst, že během válečných a poválečných let po druhé světové válce počet obyvatelstva prudce klesl. Důvod je ten, že za dob německé okupace a vzniku sudet byla drtivá většina obyvatelstva německého původu. Po konci druhé světové války bylo na toto obyvatelstvo pohlíženo negativně, velmi často vražděno a posléze nuceno z Úterý odejít. Tím počet obyvatelstva klesl o více než 85%. V 50. a 60. letech se počet obyvatelstva zvedl o pár stovek, nicméně se již nikdy nenavrátil na tak velké číslo, jako tomu bylo dříve. Důvodů je hned několik. Úterý se nachází v české periferii, nejbližším velkým městem jsou Mariánské Lázně, které jsou vzdáleny přibližně 30 minut autem. Obyvatelstvo se sem nenavrátilo z důvodu velké vzdálenosti od okolních měst a z důvodu

chybějící práce. Bylo pro ně tak pohodlnější bydlet a žít tam, kde mají možnost pracovat a sociálně se začleňovat.

Obr. 2: Podíl počtu obyvatel jednotlivých věkových kategorií

Zdroj: Český statistický úřad (2024), vlastní zpracování

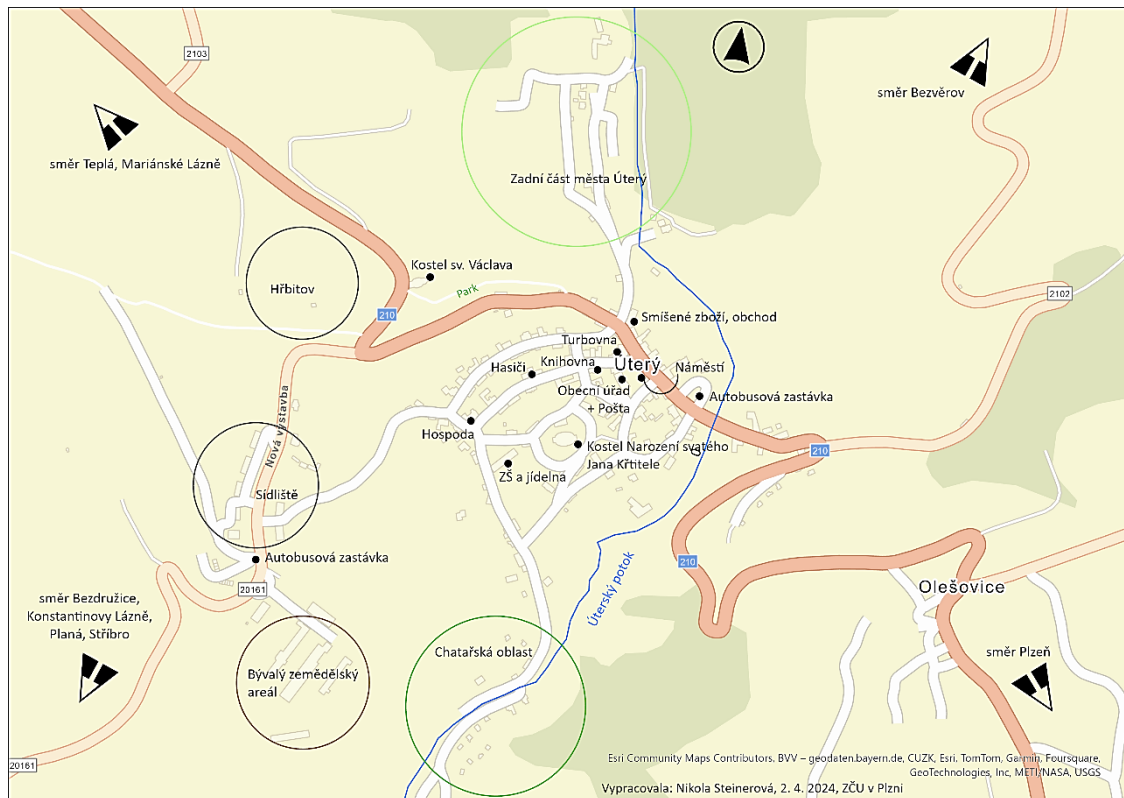
Z obr. 2 lze vyčíst, že 25 % celkového počtu obyvatelstva zastupují senioři. Takový podíl nelze zanedbávat a není vhodné nebrat danou skupinu obyvatelstva vážně. Je proto zapotřebí zajímat se o seniorské obyvatelstvo, vyhovět jejich požadavkům a snažit se zpříjemnit jim život podle jejich představ a v rámci soběstačnosti.

4.4 Místní služby a občanská vybavenost

Úterý nabízí mnoho služeb, ovšem ne v takové míře a kvalitě jako je tomu v jiných větších obcích. Úterý se může pochlubit místními potravinami, které vlastní zdejší Vietnamec. Dále je zde lidem k dispozici hospoda, která má otevřeno v průměru šest hodin denně pět dní v týdnu. Na jaře a v létě má hospoda mnoho návštěvníků, nejen místní ale i například cyklisté si zde rádi udělají přestávku. V současnosti má však hospoda omezený provoz. Funguje zde pošta, která má v průměru tři a půl hodiny denně otevřeno, pět dní v týdnu. základní škola, ve které funguje i školní jídelna. Nachází se zde i hasičská zbrojnice, která byla v posledních letech dokonce opravována. Je zde zprovozněna městská knihovna, která má otevřeno dva dny v týdnu. Dále je zde prováděna rekonstrukce budovy u náměstí, ve které je plánovaná realizace kavárny. Pouliční osvětlení je zde samozřejmostí, stejně jako údržba silnic, cest, sekání trávy a pravidelný

svoz bioodpadu, které pro své obyvatele zařizuje obec. Co zde ovšem seniorům chybí je jakákoliv lékařská péče. Nejbližší obvodní praktický lékař je v sousedních Bezdručicích. Za jinými specialisty ovšem lidé musí buď do Mariánských Lázní, Stříbra, Plzně nebo jiných měst. Podrobnou podobu a popis města Úterý lze sledovat na obr. 3.

Obr. 3: Město Úterý na mapě

Zdroj: vlastní zpracování

5 Výzkum kvality života seniorů

V této kapitole bude představena metoda kvantitativního přístupu v podobě dotazníkového šetření a metoda kvalitativního přístupu ve formě rozhovorů. Obě tyto metody zahrnují otázky, které souvisejí s 11 ukazateli, díky kterým Vláda ČR měří kvalitu života.

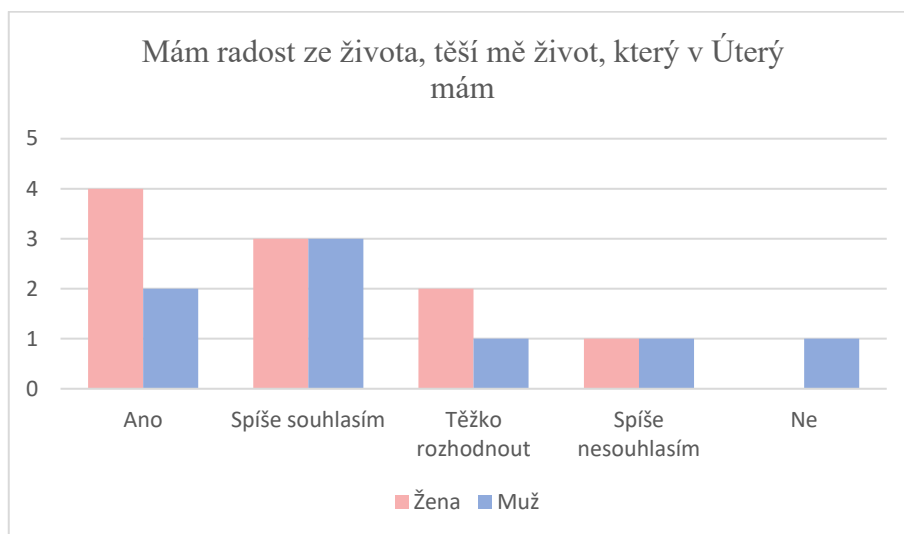
5.1 Dotazníkové šetření

Dotazník pro zhodnocení kvality života seniorského obyvatelstva ve městě Úterý je přiložen v příloze A. Dotazník měl celkem 28 otázek. První tři byly informační: pohlaví, věk, rodinný stav a v jaké nemovitosti senior bydlí. Následujících 22 otázek bylo vypsána tvrzení na něž se dalo odpovědět „Ano“, „Spíše souhlasím“, „Těžko rozhodnout“, „Spíše nesouhlasím“, „Ne“. Poslední dvě otázky byly otevřené, do jejichž odpovědi seniori mohli napsat jejich nápady a myšlenky, jak zde zlepšit kvalitu života.

5.2 Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazníkové šetření odpovědělo celkem 18 seniorů. I přesto, že zodpovězených dotazníků bylo takto málo, odpovědi se málokdy lišily. Už jen z tohoto vyplývá, že situaci v Úterý vnímají seniori dost podobně. Znění dotazníku je přiloženo jako Příloha A. Zaznamenané odpovědi jsou přiloženy jako Příloha B. Odpovědi v otevřených otázkách byly dost podobné. Zásadně všichni potřebují lékařskou péči, při nejlepším i nějaký lepší obchod než jsou vietnamci nebo zařídit odvoz do Plzně na nákup, za doktory a zpět. Popřípadě postavit nějakou kavárnu/cukrárnu nebo dát do pravidelného provozu hospodu a nebo zařídit kadeřnici. Pro znázornění některých výsledků tohoto dotazníku bylo vybráno 8 otázek/tvrzení, jejichž odpovědi byly za pomoci grafického znázornění vyobrazeny a následně okomentovány. Většinou se jedná o tvrzení, jejichž odpovědi hrajou velkou roli ve vyhodnocení kvality života. Díky dotazníku byla vyhodnocena hodnota kvality života seniorů města Úterý. Po výpočtu, který je uveden v příloze B, byla vypočtena hodnota 3. Lze tedy kvalitu života seniorů města Úterý označit jako dobrou, tedy průměrnou.

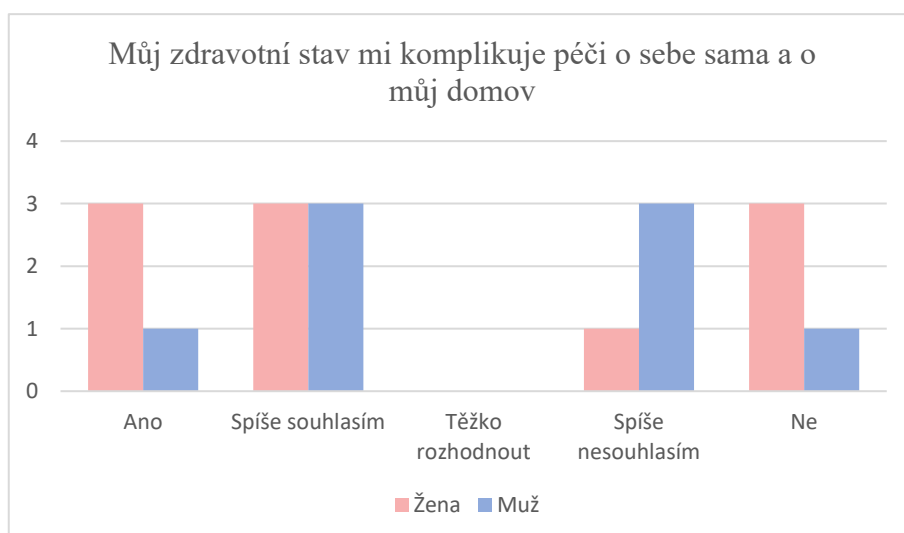
Obr. 4: Grafické znázornění odpovědí na otázku 5

Zdroj: vlastní zpracování

Na obr. 4 lze vidět, že většina hlasů má spíše radost než „neradost“ ze života v Úterý. Dohromady tři hlasy označují negativní odpovědi, ale i tak zaostávají před zbytkem. Z toho vyplývá, že většině se zde převážně líbí. Vyhovuje jim místní obchod, jsou spokojeni se svým bydlením, mají zde přátele, dobré vztahy se sousedy, nevadí jim větší vzdálenosti do větších měst, doktora mají nejspíše hned v sousedních Bezručicích a finanční náklady je zde nejspíše tolik netrápí.

Obr. 5: Grafické znázornění odpovědí na otázku 7

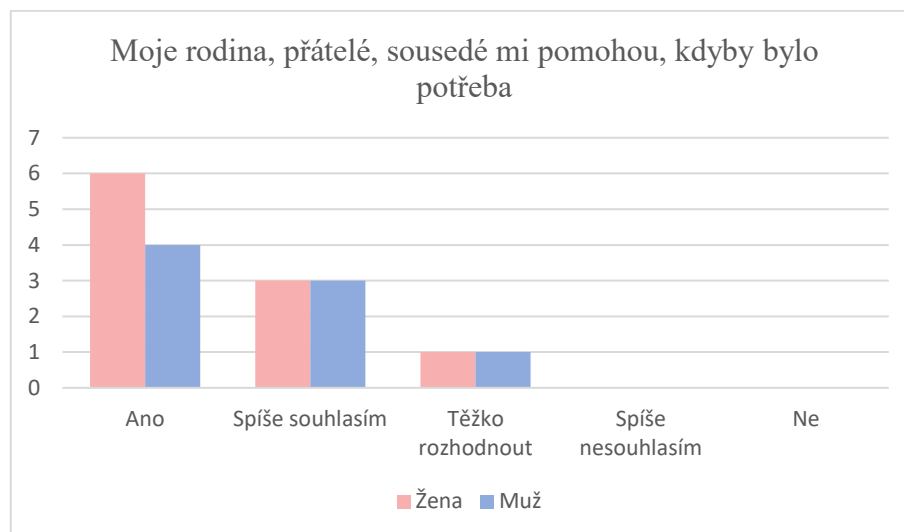

Zdroj: vlastní zpracování

Na obr. 5 lze vidět zcela odlišné odpovědi. Zde se senioři rozdělili na dva tábory, kdy jeden hlasuje, že jejich zdravotní stav jim komplikuje péči o svou osobu i o svůj domov.

Druhý tábor hlasuje, že jim jejich zdravotní stav nic nekomplikuje. Je dozajista možné, že ti, kterým jejich stav komplikuje život, jsou již staří senioři, kteří mají již špatnou mobilitu a jsou mnohdy nemocní. Je očividné, že ti, kteří hlasovali pro „Ano“ nebo „Spíše souhlasím“ nadále u otázky číslo 6: „mám ještě dost energie, fyzické síly“, hlasovali pro „Ne“, „Spíše nesouhlasím“.

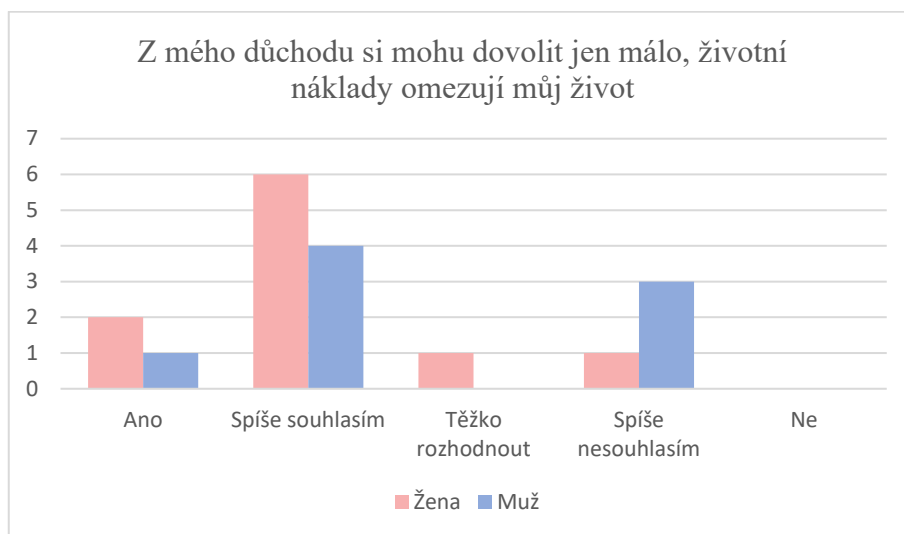
Obr. 6: Grafické znázornění odpovědí na otázku 8

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 6 znázorňuje naprosto pozitivní odpovědi, kdy téměř všichni senioři hlasovali pro „Ano“, „Spíše souhlasím“. Tedy, že kdyby na to přišlo a oni požádali o pomoc buď svou rodinu, své děti, vnoučata, přátele a nebo sousedy, žádaná pomoc by se jim dostala. Tato pozitivní odpověď je vskutku úžasná, neboť dobré a fungující mezilidské vztahy jsou pro psychickou stránku člověka, obzvláště starého, velmi důležitým faktorem spokojenosti a kvalitního života.

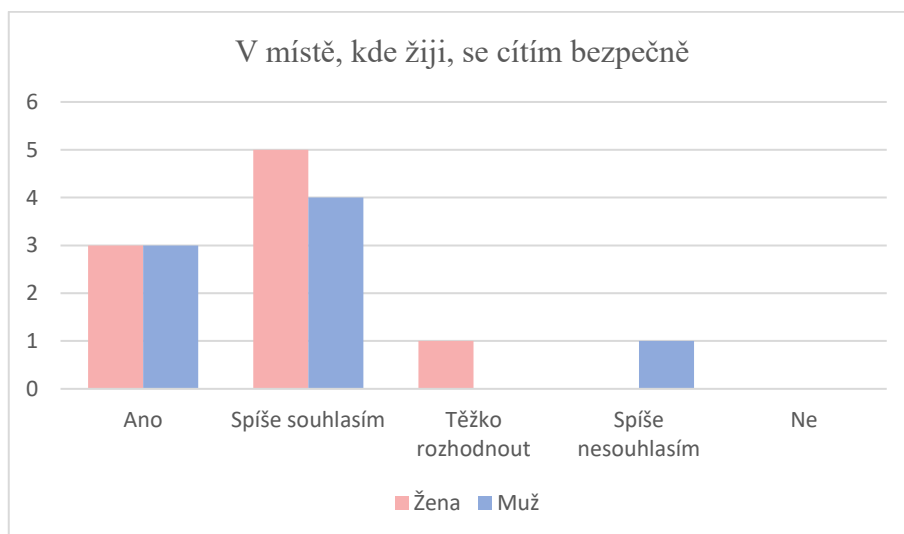
Obr. 7: Grafické znázornění odpovědí na otázku 11

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 7 vykazuje u každé možnosti určitý počet hlasů, i tak ale s velkým náskokem převládá odpověď špiše souhlasím. Podle toho tedy lze určit, že většina tázaných seniorů si ze svých důchodů může dovolit jen málo a životní náklady jim tím pádem omezují život. To samozřejmě není pozitivní informace, naopak negativní. Mnoho tázaných seniorů označili možnost, že jsou vdovci, vdovy anebo že jsou rozvedení a žijí sami. Jeden člověk, obzvláště senior, který finance čerpá jen ze svého důchodu, aniž by měl nějaké úspory, má opravdu těžké obhospodařovat domácnost, platit účty, energie, vodu a ještě do toho vkládat nějaké finance do své osoby, ať už koupí potravin, hygienických potřeb, oděvu nebo jiných věcí.

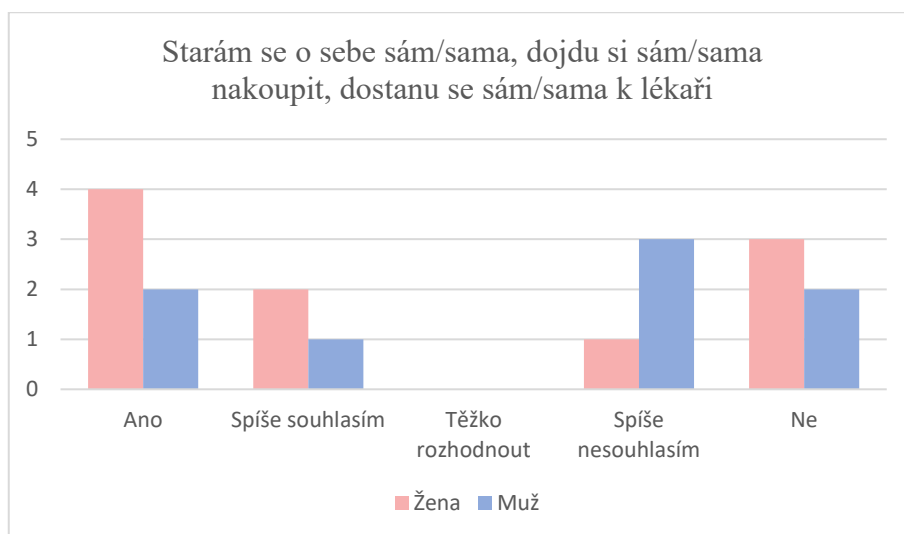
Obr. 8: Grafické znázornění odpovědí na otázku 12

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi z obr. 8 jsou jednoznačně pozitivní. Všichni senioři, kromě dvou, hlasovali pro „Ano“, „Spíše ano“. Tato skutečnost zajisté městu Úterý prosperuje a vrhá na něj dobré světlo, neboť bezpečnost v místě bydliště je důležitý faktor. Kdo by totiž chtěl bydlet v místě, kde se bojí vyjít před dům nebo byt, protože ví, že je vysoká šance, že se mu něco může stát, nebo například, že má strach, že se mu někdo vkrade do domu. Senioři se ale podle grafu cítí ve městě Úterý bezpečně, což může být také rozhodujícím faktorem jejich spokojenosti.

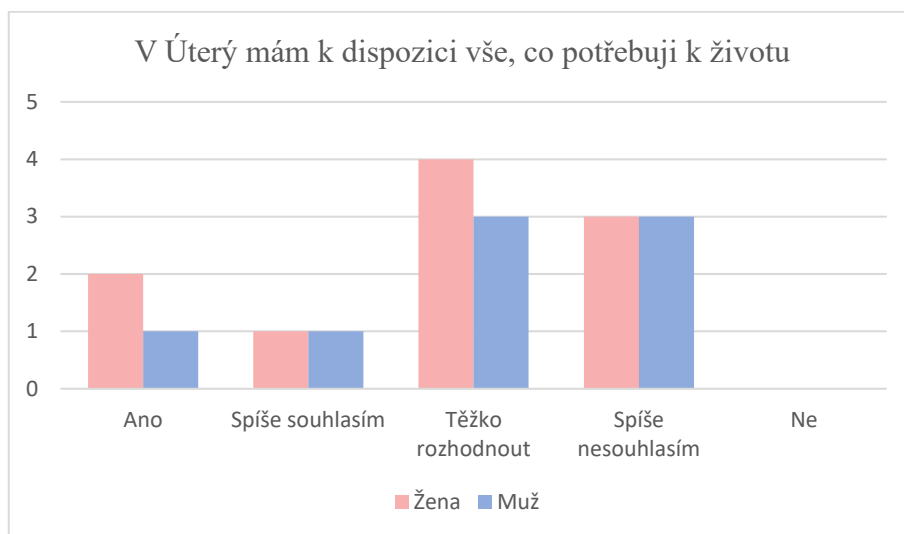
Obr. 9: Grafické znázornění odpovědí na otázku 21

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi na obr. 9 jsou opět rozděleny na dva jasné tábory. Ti, co se o sebe zatím starají sami, jsou soběstační. A ti, co již potřebují pomoc druhých, jelikož se o sebe postarat nedokážou. Ti, co označili „Ano“, jsou spíše aktivní senioři, kteří mají stále možnost individuální dopravy, řídí automobil, jsou většinou v manželském svazku, tudíž nejsou osamělí, dokážou si uvařit jídlo, nedělá jim problém jít se projít a celkově se postarat o svou osobu. Ti, co označili „Ne“, jsou jasným opakem. Jsou to senioři, kteří jsou věkově zcela jinde a každý ten přibývajícím rokem je už v tak vysokém věku hodně znát. Jedná se tedy buď o seniory, kterým je více než 75 let, kteří žijou sami, jsou často nemocní, zdraví jim už neslouží tak jako dříve, jsou křehcí, špatně pohybliví, už si ani nedokážou sami uvařit, vyprat, dojet na nákup nebo řídit auto... Pro takové seniory, kteří nemají dobré sousedské vztahy, anebo rodinu, která za nimi nejezdí, jsou odkázaní opravdu jen sami na sebe, mají tento drsný život v tak odlehle obci, kde defacto není to, co zrovna k životu potřebují, opravdu těžký a vyčerpávající. Čistě a jednoduše, lidé v tak vysokém věku potřebují především dostupnou lékařskou péči a obchod, kde si dokážou nakoupit zásoby.

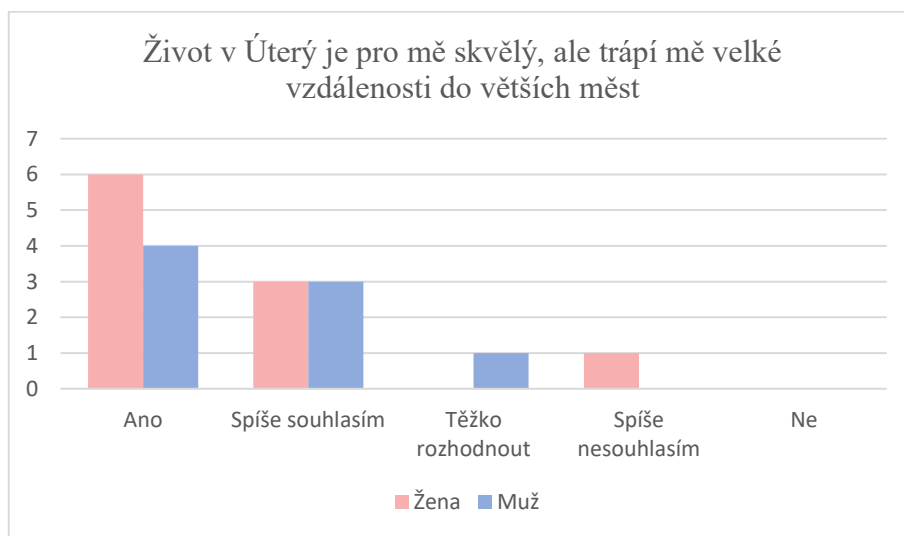
Obr. 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku 22

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi z obr. 10 jsou všelijaké, nicméně většina seniorů hlasovalo pro „Těžko rozhodnout“ a „Spíše nesouhlasím“. To vypovídá o všelijakých faktorech, které mohou seniorům ovlivňovat a ztěžovat život. Odpovědi „Těžko rozhodnout“ mohou znamenat, že seniori, zde mají, ale zároveň i nemají to co nutně potřebují.

Obr. 11: Grafické znázornění odpovědí na otázku 24

Zdroj: vlastní zpracování

Na obr. 11 lze vidět vidět jednoznačně stejné odpovědi, které kromě dvou hlasů, které se vyjímají, zaznamenávají odpovědi „Ano“, „Spíše souhlasím“. Lze tak bez pochyby říct, že vzdálenost města Úterý od ostatních větších měst je opravdu velká a pro seniory je složité se do těchto center dostat. Ať už vlastním automobilem anebo hromadnou

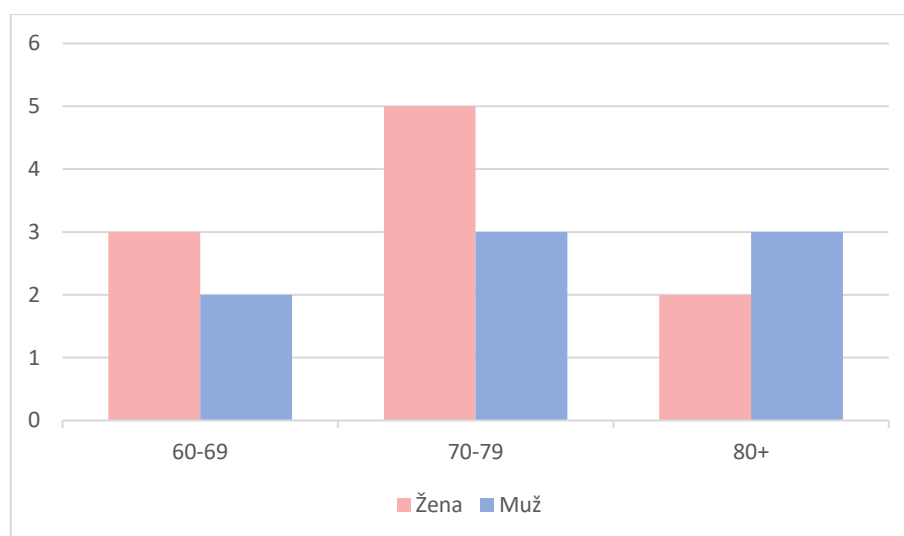
dopravou. Je to cesta daleká a poměrně náročná. V okolí Úterý je samé stoupání, serpentiny, cesty, které jsou náročné na zatáčky, špatné neopravené silnice s výmoly a tak dále. Cesta osobním automobilem z Úterý do Plzně je náročná i pro člověka ve svých nejlepších letech, natož pro seniora. Tab. 1 znázorňuje časovou dostupnost z města Úterý do vybraných klíčových obcí a měst, které senioři navštěvují. Lze vidět, že průměrný čas, kteří senioři stráví na cestě, ať už osobním automobilem či autobusem, je do určitých měst opravdu dlouhý.

Tab. 1: Časová náročnost z města Úterý do klíčových obcí a měst

Cílové město	Průměrná délka cesty	
	Osobním automobilem	Autobusem
Bezručice	8 min	10 min
Mariánské Lázně	30 min	2 hod
Planá	32 min	3 hod 30 min
Stříbro	30 min	1 hod 15 min
Teplá	14 min	2 hod 30 min
Karlovy Vary	50 min	1 hod 50 min
Plzeň	50 min	1 hod 30 min

Zdroj: IDOS (2024), Mapy.cz (2024), vlastní zpracování

Obr. 12: Věk dotazovaných seniorů

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 12 znázorňuje věkové složení dotazovaných seniorů. Největší zastoupení měly ženy ve věku 70 – 79 let, nejmenší naopak muži ve věku 60 – 69 let. Jak již bylo zmíněno, na tento dotazník odpovědělo pouze 18 seniorů. I tak malý počet ovšem stačil k dosažení výsledků, které byly kolikrát jednoznačné. U některých otázek měli senioři jednoznačně stejnou odpověď, na jiné se jejich odpovědi zcela lišily. I tak autorka došla ke konečnému výsledku, který vypočetla za pomoci aritmetického průměru všech odpovědí, jejímž výsledkem bylo 2,4. Seniorům, žijících v Úterý, se tak na základě daného výsledku žije spíše dobře. Nicméně se všichni z nich shodli, že jim jednoznačně chybí lékařská péče.

5.3 Rozhovory se seniory

V rámci kvalitativního přístupu byla zastoupena metoda rozhovoru. Rozhovor probíhal dohromady se 7 seniory a jeho základem byly tyto otázky:

1. Kolik je Vám let a jak dlouho ve městě Úterý žijete? Žijete sám/sama?
2. Máte auto, které ještě stále řídíte?
3. Je ve městě Úterý nějaký obchod, kde si můžete nakoupit jídlo a různé věci do domácnosti? Kam jinam popřípadě jezdíte na nákup a jak se tam dostanete?
4. Kam jezdíte za doktory, do lékárny nebo obecně do nemocnice? Jak se tam dostanete a jak dlouho Vám cesta zabere?
5. Zvládnete ze svého důchodu, anebo i ze svých úspor, vést bez problému domácnost?
6. Máte doma internetové připojení? Využíváte e-shopy a nakupujete online? Využíváte logistické dopravce jako jsou například PPL/DPD?
7. Je ve městě Úterý pošta? Využíváte ji?
8. Využíváte hromadnou dopravu? Vyhovuje vám, kolikrát denně autobusy jezdí?
9. Dokážete si sám/sama uvařit, pečovat o sebe? Dostane se Vám pomoci od rodiny, přátel nebo sousedů? Stýkáte se s rodinou a přáteli?
10. Chodíte na procházky? Kam se popřípadě vydáváte, vede tudy nějaká stezka, po které se dá jít na hezkou procházku?
11. Máte nějaký koníček, který Vás naplňuje? Jak trávíte většinu dne? Jsou zde v Úterý pořádány nějaké akce nebo oslavy?
12. Je něco, co Vám zde opravdu chybí a myslíte si, že by Vám existence dané věci zpříjemnila život, který zde vedete?
13. Kdybyste měl/a možnost se přestěhovat kamkoliv jinam, přestěhoval/a byste se?
14. Máte nějaký návrh, jak zde starším obyvatelům zpříjemnit život?

Otázky rozhovoru byly upravovány na základě odpovědí daných seniorů, kteří na otázku odpověděli, aniž by byli na danou věc tázáni. Nejkratší rozhovor tak trval 7 minut, nejdelší naopak 18. Celkem autorka navštívila 8 seniorů, z toho dva manželské páry. Téměř všechny rozhovory proběhly osobním setkáním, jeden proběhl formou telefonického hovoru.

Následující rozhovory byly se souhlasem dotazovaných nahrány na diktafon a poté přepsány do psané podoby. Nahrané rozhovory byly čistě použity pro tento účel, nikoliv zneužity. Rozhovory jsou sepsány doslovně a s výrazy použitými dotazovaných seniorů. Zbývající rozhovory jsou přiložené jako Příloha C, D a E.

5.3.1 Rozhovor 1 – muž 75 let, žena 71 let (manželský pár)

Kolik je Vám let a jak dlouho zde žijete?

Ž: No tak já začnu, mně je sedmdesát jedna a půl let, a jak dlouho tady vlastně žiju... no... s nějakou přestávkou od roku 1979, což je teda... čtyřicet pět let.

M: Já jsem tu od osmi let, vychovávala mě tady moje babička. Přímo v tomhle domu, ve kterém žijem.

Ž: Ano, ona ho tu vychovávala jeho babička, a my potom když jsme se vzali, já jsem sem přišla teda v tom roce 1979, tak jsme teda bydleli nahoře v té jedné bytovce. Tady nejdříve bydlela babička, takže jsme se tady o ní starali, a když potom zemřela, tak manžel to tady začal jako upravovat a přestěhovali jsme se sem, ale už s dětmi jako.

M: Ano, my jsme v té bytovce byli do roku 1991, od té doby jsme tady v tomhle domě. Ve vlastním, ale nevím jestli v lepším, je to prostě starý dům, tak je pořád co dělat.

Auto máte, stále ho řídíte?

M: Máme, zatím jo, zatím bez problému.

Tady v Úterý je vietnamec, nakupujete u něj, alespoň základní potraviny?

Ž: Nakupujeme, ano.

M: Když teda jedem do Plzně k doktoru, tak nakoupíme tam.

Ž: Třeba v Glóbusu nebo tak. Jinak on ten vietnamec tady je velmi dobře vybaven a obdivuhodný v tom, že tam je vlastně pořád otevřeno, svátky nesvátky, ale jako výběr zboží je velký. Akorát teda nějaký věci, které my jsme zvyklí jíst, třeba typy jogurtů nebo

sýrů, tak to potom si teda dokoupíme třeba v tý Plzni, a maso si tam nakupujeme, to teda on tady nemá.

M: Ale je to hodně dobrý, ho tady mít. Takhle to tady nikdy zásobený nebylo. Jako to základní, tam rozhodně vždycky najdeme.

Jak to máte s doktory? To jste říkali, že tedy jezdíte do Plzně?

Ž: No tak, obvodní lékař je v Bezručicích, takže kousek.

M: Specialista v Plzni no, možná trochu i ve Stříbře, Stříbro, Planá, Plzeň no.

Ž: A ještě máme zubařku v Konstantinových Lázních a modlíme se, aby ještě vydržela, protože už je to také důchodkyně v pokročilém věku a pořád ještě tedy drží, takže podle toho co sledujeme, tak až skončí, tak bude problém najít zubaře. Ale jinak odborní lékaři teda Plzeň no.

A všude teda jezdíte tím autem ano?

M: Zatím jo, zatím. Ono třeba do tý Plzně se dá dojet autobusem, ale to je pak výlet na celý den. On když je člověk špatně pohyblivej, tak i tím autobusem je problém.

Ž: Já třeba když manžel nemůže mě odvézt a já potřebuju k doktorovi do Plzně, tak jako nejsem řidič a kdybych měla jet do centra tý Plzně, tak to se jako bojím jezdit. No tak jsem vyzkoušela vlak z Bezručic a to se mně líbí. Tam mě manžel vždycky odveze, na zastávku, to je autem ani ne deset minut. Jako ten autobus, co tady objíždí půl Evropy, ještě takový hrozný cesty, ale tím vlakem je to pohodlnější, bezpečnější, je to prostě taková pohoda. A ještě je to i super, že se dostanu do Bezručic autobusem, že tam odsud jezdí dobře ty spoje, zrovna když jede ten vlak no. Takže to určitě doporučuju.

Vy jste říkali, že je tady v tom domě pořád, co dělat, takže se zeptám, jak jste na tom s finanční situací, máte i nějaké úspory?

M: Máme úspory, bez těch by to byl jako problém.

Ž: Zatím to zvládáme, zatím jako jo.

M: Jsme museli předělat celou vodu loni, tak to by bez úspor nešlo. Jenom z důchodů ne no. Tady ten barák je prostě starej, je tady furt co opravovat, předělat. Co jsem dělal před těma čtyřiceti třiceti lety, tak to dneska prostě musím zase předělat, opravit... Ale prostě bydlíme tu přes zimu, taže ten barák nepromrzne, neprovlhne, nezchátrá, staráme se o to prostě furt.

Ž: Zahradu máme vlastně taky velikou, jako já mám trochu problémy s klouby, fyzicky na to už úplně nestačím, ale manžel to teda zatím stíhá, zatím tu zahradu udržujeme, zatím tam i lecos pěstujeme...

Máte internetové připojení? Nakupujete třeba online, posíláte si balíčky domů?

Ž: Jo, internet máme, i nakupujeme. Ano, já docela ráda shopuju.

M: Nechtěla počítač a teď je u něj pořád.

Ž: Ale vždyť to není pravda. Ale jako, asi to způsobil covid, jak byla taková ta panika, tak jsme se báli někam do města, do obchodů, no tak jsem si řekla, že to zkusím, takhle online objednat, no naučila jsem se to a vyhovuje mi to. Nebo třeba tím i vyřesím takový to pobíhání po Plzni, je to takový nepříjemný, jeden obchod je tamhle, druhý tamhle, no tak si to takhle objedná, musí se holt teda platit za tu dopravu, ale tak to já zas sesnažím toho objednat víc, aby se nám to vyplatilo.

S rodinou se stýkáte? Nebo třeba s přáteli?

M: Ano, s rodinou se stýkáme.

Ž: Ono je to teda trošku složitější, protože starší dcera žije, už asi trvale teda, ve Švýcarsku, takže s těmi se tedy vidíme málo no.

M: No, my tam za nimi jedeme tak dvakrát do roka, oni k nám taky, tak dvakrát třikrát.

Ž: No, máme tam vnoučka sedmiletýho no, takže to jako, je takový blbý... Ale pak ještě máme syna, ten bydlí u Říčan u Prahy, no ty tam teďka se narodilo třetí vnouče, takže vnoučata si sem bereme, ta starší samozřejmě, teď si pro ně zase pojedeme, jo takže se stýkáme.

A navštěvují Vás, pomáhají Vám?

Ž: No...

M: Spíš ne.

Ž: Spíš manžel pomáhá synovi, protože budují barák, a budují a budují a nemají moc času a peněz, takže...

M: No, do toho tři děti a barák rozestavěnej no. To je kombinace.

Ž: Takže my tam jezdíme a manžel se snaží synovi pomáhat.

Když jsem k Vám šla, tak jsem Vás viděla s holemi, chodíte tedy na procházky?

Ž: No, no, no, chodíme. Díky, že máme psa, protože kolikrát by se mi nechtělo, ale ten pes chce a pak jsem ráda, že jdeme. Tady ta cesta dolů po tom Úteráku, to je prostě paráda. My chodíme opravdu pravidelně, někdy kratší, někdy delší štreku. Já trochu mám problém právě s koleny, s rameny, s klouby vůbec, takže jsem začala chodit s těma hůlkama, to mi vyhovuje, no takže, tady ty procházky to je jeden velikej bonus tady toho života, pro mě teda aspoň. Já asi kdybych nemohla jít do lesa, do přírody, tak bych hodně strádala.

Nějaké jiné koníčky máte?

M: No, zatím mam koníček barák.

Ž: Jako takhle, já to řeknu za něho, neumím si představit, že bychom bydleli v bytovce a on neměl, co dělat, opravovat, předělávat, jo taková ta manuální činnost, to ho zaměstnává dost a myslím si, že je to dobře, že ho to drží. A já tím, že mám trošku to omezení fyzický, tak jsem ráda, že udělám to, co udělám no. A ono, když se podíváte, tak my máme dvacet dva oken třeba a udržovat to, pro nás dva už zbytečně velký barák. I pro mě třeba ty schody jsou namáhavý, několikrát za den to jít, no, tak ona ta údržba toho domu mě hodně zaměstná. Jako koníčka bychom měli nějakou kulturu, ale to teďka jsme dost omezili.

Vaříte si sami?

Ž: Ano, ano, no tak to mi taky třeba docela zaměstná, sice vařim jenom pro dva, ale...

Kdybyste se nějak zamysleli, co tady podle Vás chybí místním seniorům tak moc, že kdyby to tady bylo, tím by jim to ulehčilo život?

Ž: Ten doktor, a ten tu mohl být a bohužel to nějak nevyšlo.

M: Obec dokonce připravila i ordinaci, tady ve škole a protože někdo nahoře to musí schválit, aby ten doktor sem jako mohl a někdo nahoře to neschválil, takže... My teda o tom jako moc nevíme, ale o tomhle jsme slyšeli no. Dokonce tu byli i manželé doktoři, co sem jako chtěli jít, ale prostě někdo nahoře to neschválil, že oni by vlastně nemohli udělat smlouvu s pojišťovnou, takže tím to zvadlo no a je to škoda. Asi tady ty služby, který potom ty starší lidi potřebujou by tu měly být.

Ještě jedna věc, ta lokalita toho Úterý je přeci jenom daleko od všech těch větších center, že ano?

M: Je, je, je dost mimo, je mimo no. Proto taky vlastně nikdy tady ten rozvoj už potom nebyl. Železnice sem nedorazila, je to tady špatně přístupný, ty serpentiny, no, takže to Úterý, proto taky vlastně zůstalo takhle zachovalý, protože bylo takhle mimo.

Ž: Já jsem ještě taky přemýšlela, že je fajn, že tady funguje jídelna ve škole, že se těm starším lidem, kteří jsou třeba sami, tak se jim vozí to jídlo, to si myslím, že je velmi dobrá služba. No, doufáme, že to vydrží takhle.

M: To musí vydržet ta škola.

Ž: No, s tou školou je to pořád tak na hraně...

M: Musíte se sem vy mladý nastěhovat, ale já to chápu, tady je práce problém, Plzeň, Teplá, Stříbro, no je to daleko. Je tady teda ten Koutný, ten zaměstná hodně lidí, ale chtělo by to ještě něco no, aby ty mladý tady byli a nemuseli nikam dojíždět.

Ž: No, tím, že zatím teda to auto zvládáme, tak se dostaneme na nějakou kulturu do Plzně, nebo třeba do Prahy, protože tam máme známé, tak ty nám třeba něco seženou, lístky do divadla, na koncert a tak. Takže jako úplně nezakrňujeme, ale bývalo to lepší no, jezdili jsme častěji. My jsme dříve byli schopní jet ve sněhu ve vánici jet třeba na koncert do Plzně, no tak to už dneska bysme se asi museli rozmyslet. Ale jako, chtěla jsem tím vyjádřit, že jsme docela kulturně žili, i přesto jak vy říkáte, že to je prostě konec okresu.

Takhle jsem nechtěla, aby to vyznělo hrubě...

M: Ne, ale tak to je. Je to prostě složitý, jako odsud' se někam dostat je problém. Jako když byly zimy normální, kdy prostě mrzlo, tak dostat se na státní silnici, to prostě byl problém, to se kolikrát ani nedalo.

Asi poslední, taková zamýšleci otázka, kdybyste měli možnost se kamkoliv přestěhovat, udělali byste to?

M: No přestěhovali, ty bys ses přestěhovala vid'?

Ž: No to mluv za sebe, manžel by se nepřestěhoval. Já se přiznám, že jsem si tu dlouze a těžce zvykala, mně tu chyběli kamarádi, přátelé takového mého zrna, nebo jak bych to řekla, no a manžel tady vyrůstal a miloval to tady, takže, jsme tady vlastně zůstali kvůli němu. Jako já ještě někdy v těch mých čtyřiceti letech, bych to tady klidně opustila a šla někam jinam, protože já jsem mětstká a to mi určitě chybělo. Chyběli mi asi ty lidi, jako teď už jsem si tak nějak zvykla, děti vlastně šly do světa, no ale asi, kdyby nebyl manžel,

tak jako já bych tady nechtěla zůstat. Jenže, ono pak už, člověk v tomhle věku, člověk těžko se přemísťuje. Ale jako jinak si myslím, že jsme tady zůstali hlavně kvůli manželovi no. Byly tady doby, kdy mi tu bylo opravdu dost těžko.

5.3.2 Rozhovor 2 – muž, 77 let

Jak se Vám tady žije?

No, v tehletej špinavej, bordelářskej a smradlavej prdeli je za trest bydlet, jako nic víc Vám říct nemůžu, protože to je hnus jako, to je opravdu hrozný. Jako o bydlení, to je tak akorát pro hodně bohatý důchodce, jinak je to utrpení teda a divím se těm mladým, že to vůbec vydrží tady.

Zeptám se, jak dlouho tady žijete a kolik je Vám let?

Je mi sedmdesát sedm a žiju tady, no... No, natrvalo deset let. Bohužel teda. Ale vlastně jsem tady padesát let.

Kdybyste mi řekl, tak jako obecně, proč je to tady tak špatný.

No tak, zaprvé komunikace s obecním úřadem to je strašný jako jo, to je prostě nulová. Ale prostě pro ty důchodce normální prostě je to, nepříjemný, protože tady ty lidi nemají zdravotní péči, to dojíždění, všechno drahý, nejdražší voda v republice, elektřina drahá, topení drahý, to opravdu, dneska tady bydlet jako, to je opravdu lepší bydlet ve Španělsku nebo na Malorce jo, to je lacinější. To zásobování čímkoliv prostě tady není na dobré úrovni. Nebýt tady vietnamce, tak tady všichni chcípeme hlady. Protože jako pokud člověk nemá auto, tak je to katastrofa. Nebo když člověk jede do Bezdruzic k doktorovi, tak musí mít štěstí, že ho vezme v nějakou dobu, protože pak zpátky se dostat, je taky prostě... Veškerý odborní lékaři jsou dostupný do čtyřiceti padesáti kilometrů. Když tam jedete autobusem, tak to je na celý den, žejo. Tady je prostě Planá, Stříbro, Tachov anebo Plzeň. To je jako děsivý. A ještě ta úroveň těch lékařů tady v tom regionu to je taky dost trestný. To jestli chcete dobrýho doktora, tak jedině Plzeň a tam se dostanete, jen když máte známý. Jo, chudáci babičky, který tady jako jsou a nemají nějakou dopravu, tak ty jsou úplně totálně namydlený. Protože doktor jako, to někdo má tak, že se musíte objednat přes internet, což je pro ty babky teda absolutně nemožný žejo.

Co byste tady změnil, aby se tady těm starším lidem žilo lépe?

No tady ta vesnice, ta má úžasný genius loci jo. Kdyby ta obec byla co k čemu, tak z toho udělá špek. Já už jsem o tom nechal natočit jeden dokument, bohužel ten režisér, co to točil, tak podlehl tomu genius loci a udělal z toho spíš takový nostalgický dokument. Kdyby teda tu byl schopnej starosta, tak z toho tady udělá turistickou perlu. To když sem lidi přijedou, z ciziny, i z republiky a všichni jsou tady z toho nadšení, už jenom jako nadšení z pohledu jako, zeshora.

To ale mluvíte o turistech, co by se jim líbilo.

No tohle by se tady líbilo každému, pokud chcete udělat nějakou turistickou zónu, tak ty lidi musej mít jako za čím jít a tady je vietnamec, nic tu není, tady není kavárna, tady není hospoda, no hospoda je taková otevřená občas, ještě to není nic moc, co lidi říkají, no tak tady je to mrtvý prostě. To je takovej appendix na třech okresech, a to vždycky bylo, takový odstrčený a nikdo prostě sem nejedí, je to nahovno prostě, na karlovarské, tachovské a plzeň-sever, no takže taková bezprizorní vesnice, tady všichni žijou v padesátých letech, že to co je jinde nemožný, tak tady je standard. Prostě ve všem, ve všem, tady se to nepohnulo od padesátých let vůbec teda. Já když jsem sem jezdil na chalupu, tak to teda bylo jako úžasný, já jsem jako nebyl tady bezprostředně s těma lidma, ale teďko když člověk je tady čtyřicet let, tak je to zoufalý, to vám řeknu teda. No a moje nejmladší vnučka dostala tak těžkej astmatickej záchvat, museli se odstěhovat, paradoxní je, že ona přišla do Plzně a tam jí to přešlo jo ty astmatický záchvaty. Prostředí pro ty děti, prostě ty mladý tady, těm je to jedno, ty jsou prostě laxní, to je prostě pár jako křiklounů, který se snaží něco udělat, ale to je jako mlácení rukou do zdi. Starosta bydlí mimo, místostarosta bydlí mimo a všichni zastupitelé jsou taky mimo, takže jako, co se děje ve vesnici, to jim je fuk. Takže večer, když se setmí, tak to je normálně plynová pec, to je šílený, tady se topí všim možným. Jako když prostě někdo přijede na tu rekreaci, nebo se podívat v sobotu na návštěvu, tak je nadšenej no, ale potom tady bydlet to je zoufalost teda, opravdová. Starý dědkové s tím vydržíme jo, tady žejo, já už to tu doklepu, ale jako ty mladý teda nechápu, že se o to nezajímaj, že ty děti v tom vyrůstaj jo, prostě ty děti malý v tom vyrůstaj v tom smradu. To jsou všechno prostě karcinogeny, který z toho unikaj. Tady má pár lidí nový kotle, jinak jako ostatní topí všim možným, no a to už je každému jedno tuto. Tak já nevím. No, asi sem vám moc nepomohl, já se moc omlouvám teda.

No to se nemáte za co omlouvat, já Vám mockrát děkuji za upřímný názor. Všichni, se kterými jsem mluvila, tak naopak chválili, takže je skvělé, že někdo konečně kritizoval.

On to někdo chválil tady jo, to se tomu divím teda, protože já když někoho potkám. Víte, tady ty lidi právě, to je ten problém, že oni jsou zabšklý ty lidi. Oni tady prostě žijou od padesátých letech a bojí se něco říct nahlas. Oni chodí za mnou a říkají: „Musím si stěžovat!“, a já říkám: „Nestěžujte si mně, jděte na obec, tam to řekněte!“ , jako já prostě nejsem tady nějaké placené za pořádek ve vsi. Ale oni se ty lidi bojí no, říct jako svůj názor, takže kdybyste tam přišla vy, nebo ten místostarosta, tak budou mluvit asi taky jinak. Oni se bojí, že přijdou o důchod nebo takhle ty babičky jsou prostě, ale všichni takový. Tady by se to mělo jmenovat Lháře, to by bylo příhodnější, než jako Úterý. Tady prostě všichni děláte, no. Já jsem teďko takovej jako napumpovanej, protože jsem měl zrovna s panem místostarostou takovou konverzaci před váma, tak jsem takovej jako rozehrátej. Takže mi to mrzí, že jsem vás nemohl dneska přijmout, ale snad vám to stačilo takhle po telefonu no.

5.3.3 Rozhovor 3 – žena, 78 let

Kolik je Vám let a jak dlouho zde žijete?

Takže, mně už je sedmdesát osm a žiju tady od roku 1955 (69 let).

Máte auto, řídíte?

Ne, nemáme. Ne, ani manžel neřídí.

Takže musíte využívat autobus, pokud se chcete někam vydat?

Autobus anebo děti z Plzně a dvoukolí z Bezdržic.

Kolikrát týdně, nebo měsíčně, se vydáváte do nějakého většího města, například jestli jezdíte do Plzně nebo spíše Mariánských Lázní?

Ne Mariánky ne, všechno do Plzně, autobusem, většinou autobusem, protože děti nechci moc otravovat no, takže jednou až dvakrát za měsíc. Jednou k doktorovi, jednou nakoupit.

Takže ne zase tak často?

Ne, nejsem dojíždějící, už ne, jen takhle párkrát za ten měsíc.

Chodíte si nakupovat do místních potravin, k vietnamcovi?

Chodím taky když potřebuju, něco to základní, jinak velký nákupy mi vozej děti anebo já si vyjedu s nima.

Kolikrát týdně Vám Vaše děti takhle ten nákup přivezou? Nebo měsíčně?

Oni se střídají, každých čtrnáct dní, oni mají takový směny, takže jednou za ty dva týdny sem přijedou s tím nákupem. Ale někdy přijedou i mimo, vnuci teda jo, ale to je tak když chtějí jo, ale děti každých čtrnáct dní, pravidelně. Anebo když potřebujeme, tak přijedou i mimo. To jako nemáme problém.

Jak to máte s doktory? Jezdíte za nimi do Plzně, nebo jezdíte za doktorem do Bezdržic?

Jo, v Bezdržicích máme obvodního, praktickýho, ale jinak jezdíme se všim do Plzně. Na internu, na cukr, na neurologii, ono toho je trochu víc jo, no, takže, to máme všechno v Plzni.

Vystačí Vám Vaše důchody na vedení domácnosti a na životní náklady? Je to v pořádku, vystačíte si takhle ve dvou?

To si nestěžuju, nemáme moc, ale nestěžuju si.

Internetové připojení máte?

Ne, nemáme.

Aha, takže počítač a tyhle věci tady nemáte?

Ne, ani tablet nic, jenom esemesky a telefon.

Takže, kdyby Vám někdo řekl, abyste se někam objednali po internetu...

Ne, to vůbec, ani to neberem, omluvíme se a...

Tudíž online služby, nakupování po internetu a takové věci nevyužíváte...

Ne ne, nevyužíváme.

A poštu využíváte?

Poštu ano, jo, když posílám tak dopis, nebo inkaso, peníze, důchod, jo to všechno máme jako z pošty.

Chodíte na procházky?

Já sama ještě drobet jo, manžel už ne, a já jenom drobet tady s holí. Takže, už ani do toho lesa nechodíme, ani ty rande nám nejdou.

Provozujete nějaký koníček?

No tak, já jsem ráda četla, všechno možný, no teďko jdeme na operaci s očima, tak to taky nejde no, tak akorát luštím. Pletla sem, ráda jsem tancovala, ale abych nějaké provozovala veřejně to ne, to jenom doma.

Ale vidím, že zahrádku máte krásnou, udržovanou.

Jo, plot nám padá, to jsem už začala rozebírat, protože je to dětí, všechno je tady rozdělaný od nich, nedoděláno. Zahrádka je dcery, ta když přijede, tak mi vytrhá úplně všechno, no tak něco tak, chodim, ale jenom tady u baráku. Nahoru na vrch už ne, to už dělaj jen mladý.

Vaříte si?

Jo, vařim, peču, dneska jsem pekla i chleba zase, už nám došel.

Slyšela jsem, že ve školní jídelně si oběd můžou koupit i místní lidi, nevyužíváte to?

Obědy, no až bude potřeba, zatím ne, on děda je mlsnej. Mně by to nevadilo jo.

Pořádají se tady akce, oslavy, máte tady od obce nějaké kulturní události, navštěvujete je?

No tak tady většinou byl jarmark, loni tady nebyl, no, tady něco vždycky dělají, buď rock hrajou, to je slyšet až sem, ale to už pro nás není. To zas jako si myslím, že tady toho moc není, jestli škola něco dělá. Oni to vždycky někam vyvěsí, ale to my si toho nevšimnem. Ani se po tom nepídíme, ale na ty jarmarky bysme rádi chodili, to už je tady taková tradice a z kraje to bejvalo moc pěkný.

Zatím to na mě působí, že to tu máte rádi, pomoc od rodiny se Vám pravidelně dostává, na dlouhé cesty do Plzně se vydáváte jen dvakrát do měsíce, máte hezký domeček ze zahrádkou, zatím se o sebe a o manžela dokážete postarat, žijete tady skoro 70 let... Je tady ale i tak něco, co Vám chybí? Co, by Vám život tady ulehčilo?

No, já bych řekla, my jsme tady spokojení, ale chybí nám tady jedna věc, protože jsme starý bez auta, jedna věc nám tu chybí a to je odvoz k doktorovi praktickému nebo do Plzně, když potřebujeme a zpátky. To nám tady chybí. Protože musíme chodit, když nemůžou děti, prosit někoho, a mladý jsou většinou v práci a starý, ty už řídit nemůžou. Už jsme ve věku, a my toho doktora potřebujeme. Nás pořád honěj po kontrolách, my bysme tam taky furt nebyli, ale o nas pečujou v Plzni, musím zaklepat, péče je dobrá, nestěžujem si jo, ale když řeknu o sanitku, tak se mě zeptaj: „Jste ještě chodící?“, no tak

jsem že jo. Manžel ne, manžel ji dostane, pro toho si přijedou. Je to pro nás trapný, si o to žádat. No tak to je jediná věc, na kterou bysme si tady postěžovali. Jo, on třeba pan doktor v Bezdužicích je dobrej, toho my si chválíme, ale tam když se dostanu na autobus, tak tam jedeme ráno a tam čekáme do jedny hodiny odpoledne, než to jede zpátky. Čekárna tam není, jedine u doktora mezi nemocnejma. To je problém jo, kde tam čekat, to nás taky trápí, jinak nic. Už jsme starý, jsme tu spokojený. Je tu klid, protože když jedu do Plzně a vidim tam ten blázinec...

Takže tedy říkáte ta doprava, že je pro Vás být bez auta problém...?

No, ano, musíme si to prostě nějak zajistit. A teďko, všichni ty starý lidi, my jsme tu všichni už přes sedmdesátku, většinou ty starý lidi už nemůžou řídit, kvůli zraku žejo, nebo nemůžou chodit jo, už nás je tu taky málo no.

A popovídáte su takhle s lidmi, když třeba jdete na nákup, nebo na tu procházku?

Ale no, to jako jo, ale já tady mám akorát paní tamhle vedle, my jsme stejnej ročník, tak to si říkáme, to si zdrbnem a dovim se všechny novinky já. My jsme tady tak jako s dědou spíš sami no, ale nám to vyhovuje, vidíme tady děti jdou, zamávaj, pozdravěj, vidíme tudy paní z bytovek procházet, když jde uklízet na úřad, tak se ptá, jestli něco jako potřebujem, na obci se taky ptá ta asistentka nebo sekretářka, já nevim jak tomu teď říkají, tak vždycky, když mě vidí, tak říká: „Potřebujete něco, zavolejte.“, jako nakoupit myslí, nebo když potřebujem uklidit dřevo, tak to nám jako obec zajistí, to si jako nestěžujem, nám to tady vyhovuje takhle. A vždycky nám to tak nějak vyhovovalo, ikdyž tady byl tvrdej život, bylo to tady trošku krutý, to dojíždění za tou prací do Plzně, ale to už máme dávno za sebou. Bída tady byla, ale teďka jsme v důchodu, tak nám to stačí.

5.4 Výsledky rozhovorů

Rozhovory se seniory byly nedílnou součástí této práce. Přeci jen, osobní kontakt a přímý rozhovor byl pro autorku velmi obohacující. Z těchto celkem pěti rozhovorů lze uzavřít několik závěrů. Město Úterý jako samotné je jistě výborné místo pro život - je tu klid, bezpečí a v okolí krásná příroda. Nicméně, pro starší obyvatelstvo to až tak pohádkové není. Z provedených rozhovorů bylo možné představit základní problémy, se kterými sesenioři města Úterý potýkají:

1) Není zde kvalitní a dostupná lékařská péče. Obvodní lékař se sice nachází v Bezdužicích, v sousední vesnici přibližně 10 minut jízdy autem. Obvodní lékař seniory

pouze zkontroluje a následně je posílá ke specialistovi, jelikož on žádné detailnější vyšetření neprovádí. Předepíše maximálně léky, které si senioři stejně nikde vyzvednout nemohou, jelikož v Bezručicích ani v samotném Úterý lékárna není. Senioři si tak musí léky poslat anebo si pro ně zajet do měst, jako je Stříbro, Planá nebo Plzeň, což je opravdu velká vzdálenost. Takže většina seniorů dojíždí do Plzně, kde mají jistotu, že se jim dostane kvalitní péče. Ovšem pro seniory, kteří již nemohou nebo nejezdí autem, to znamená udělat si celodenní výlet do Plzně. Což zajisté pro starší osoby není pohodlné.

2) V Úterý se nachází pouze jediný obchod s potravinami. Jde o klasické smíšené zboží, které vlastní místní vietnamci. Senioři, alespoň tedy velká většina, jsou za tento obchod nesmírně vděční, jelikož zde najdou opravdu to, co potřebují. Jediné, čím tato prodejna zásobována není, je maso. Ale nikdo neříká, že se to v budoucnu nezmění. Kdyby tady tato prodejna nebyla, senioři by museli opět dojíždět do Bezručic, kde je stejná prodejna vlastněna vietnamci. I tak už to ale znamená, že se do těch Bezručic musejí nějak dostat. Ti, kteří s vietnamci spokojeni nejsou, anebo jsou, ale nenajdou tam vše, co potřebují a hledají, jedou na nákup do větších měst, jako je opět Stříbro, Planá, Plzeň anebo Mariánské Lázně.

3) Úterý je daleko od všech větších měst. Ať už od již zmíněného Stříbra, Plané, Mariánských Lázní nebo Plzně. Jak jeden tázaný pán řekl, Úterý se nachází na kraji okresů, v periférii, kde nic není. Lidé, kteří v okolí bydlí, musí dojíždět do těchto větších měst, ať už za prací, do školy, za doktory nebo jen tak v rámci volného času třeba na nákupy.

4) V Úterý nejsou skoro žádné služby, které by senioři mohli ve svém volném čase využívat. Není zde kadeřnice, manikérka, pedikérka, žádný salon, restaurace, kavárna v provozu, žádné pečovatelské zařízení. Téměř nic. To zdejším seniorům vsutku chybí. Kromě pečování o svůj domov, popřípadě i zahrádku, místní senioři spíše nemají do čeho „rýpnout“. I kvůli tomu se mnoho z nich cítí sociálně odloučení, což také ovlivňuje kvalitu života.

6 Zhodnocení kvality života seniorů

Tato kapitola hodnotí současnou situaci seniorů, zásobování města Úterý, mobilitu seniorů a celkově zhodnocenou kvalitu jejich života. Hodnocení probíhá na základě výsledků dotazníkového šetření, výsledků rozhovorů a na základě informací, které autorka nabyla při samotné návštěvě města.

6.1 Zásobování

Město Úterý je zásobováno silniční, potrubní a drátovou dopravou. V rámci silniční nákladní dopravy do Úterý dojíždí dodávky, kterými se zásobuje místní obchod s potravinami. Jistě každý má s těmito obchody zkušenost a ví, že mají široký výběr sortimentu a základní potraviny se v nich vždy najdou. V dnešní době jsou v těchto obchodech na denním pořádku masné výrobky, čerstvé pečivo nebo čerstvá zelenina a ovoce. Obchod, který se nachází v Úterý, je dle výzkumu zásobován velmi dobře, člověk zde nakoupí všechny základní potraviny - pečivo, ovoce, zeleninu, mléčné výrobky, balené šunky a sýry, mražené potraviny, alkohol, nápoje, ale i různé čisticí prostředky a hygienu. Jediné, co zde není, je maso a masné výrobky. Pro to si lidé musí dojíždět do jiných obchodů. Seniori, kteří ještě stále řídí auto, si tak dojedou na nákup třeba do Mariánských Lázní, Stříbra anebo do Plzně. Ti, kteří již auto řídit nemohou, si buď musí dojet do zmíněných měst autobusem, což ovšem není záležitost na jednu hodinu, ale klidně i na půl dne, i více. Není pro ně nic jednodušší, než poprosit souseda anebo rodinu, aby jim tak přivezli nějaké maso anebo rovnou větší zásoby. Nebo existuje možnost nakoupit si potraviny online, pomocí služby Košík.cz nebo jiných zásobovacích služeb. To v Úterý bohužel není možné, jelikož tento druh zásobování do Úterý nejezdí, z důvodu velké vzdálenosti od větších center. Zásobovací dopravní služby jako je PPL, Česká pošta nebo DPD do Úterý ovšem dojíždějí. Voda a plyn jsou zásobované potrubní dopravou, elektřina drátovou. Úterý se nachází v přírodě, v údolíčku dál od ostatních obcí, někdy je proto problém chytit signál a internetové připojení je místy velmi slabé.

6.2 Mobilita

Úterý je malá venkovská obec, která leží v hlubším údolíčku. Silnice, která do obce vede, je vedena serpentínami. Pohled na Úterý, který je poskytován ze sousedních Olešovic, je zajisté nádherný. Seniorům to ovšem tak nádherné nepřipadá. Jejich mobilita je tímto

faktorem velmi ovlivněna. Po obci se dá krásně projít, popovídat si s lidmi, dojít si na nákup k vietnamcům, projít se do dolní části obce, kudy teče Úterský potok. Tato procházka je opravdu krásná a téměř po rovině, jen při návratu do obce je cesta mírně do svahu.

Jak již bylo zmíněno, většina seniorů ještě stále řídí auto, není tak pro ně problém se kamkoli dostat. Řídit ovšem nebudou na pořad a ti, kteří již tento luxus nemají, musejí využívat hromadnou dopravu. Pokud se chtějí dostat do Bezdržic, například za obvodním lékařem, mohou využít spoj autobusem. Je to přibližně deset minut cesty. Z Bezdržic jezdí vlak, který jezdí přes oblast Hracholuské přehrady a jede až do Plzně. Autobusy do Plzně jezdí také, cesta zabere přibližně hodinu a půl. Cesta ovšem není tak pohodlná jako právě vlakem. Silnice nejsou moc udržované, samá díra, samá zatačka, autobus kolikrát dělá i takovou okružní jízdu a jízda trvá i klidně dvě hodiny. Je ale nutno podotknout, že v této oblasti bylo v minulých letech opraveno mnoho úseků daných silnic, cesta už tedy není tak nepohodlná jak tomu bývalo dříve.

Pokud se senior chce vydat do Plzně autobusem, například k doktorovi, musí počítat s celým dnem stráveným na cestě, jelikož tyto spoje nejsou moc využívány a tak se jejich intenzita snížila. Senioři to tak využijí jako celodenní výlet do Plzně, oběhnou si doktory, lékárny, nějaké krámky, popřípadě se vydají na nákup potravin a pak se vydají autobusem zpět do Úterý. I tak je ale tato cesta velmi náročná, už jen takové „pobíhání“ v Plzni, jezdění tramvajema, trolejbusama, dojíždění do dané nemocnice, nakupování, pak to neustálé táhání nákupů s sebou, protože si dané věci nemají kam odložit...

Pro lidi, kteří již nemají vlastní osobní automobil, nebo ho již nemohou řídit, je tato skutečnost velmi složitá a fyzicky náročná. Několik dotazovaných seniorů zmínilo, že se Úterý nachází ve velké vzdálenosti od ostatních velkých měst. I tak jsou ovšem vděční alespoň za to „málo“, co jim je umožněno. Pokud nevyužijí ani hromadnou dopravu a i přesto se chtějí někam dostat, buď poprosí sousedy, známé anebo rodinu, nejčastěji své děti. Mobilita seniorů města Úterý je tedy ovlivněna jak vnitřními tak i vnějšími faktory.

6.3 Kvalita života seniorů

Kvalita života seniorů ve městě Úterý je na základě výsledků z dotazníků, i na základě odpovědí z rozhovorů, vyhodnocena jako dobrá. Senioři si zde vedou poklidný život, mají zde alespoň ten jeden obchod, kde mají možnost se zásobovat potravinami a různými

potřebami, což například ani jiné obce nemají. Většina místních si toho je vědoma a je za tuto službu velmi vděčná. Hromadná doprava, i když spoje nejezdí tak často, jako tomu kdysi bylo, je i tak odveze například do Plzně, nebo do Bezdržic na vlak, nebo do Stříbra.

Kromě obchodu s potravinami se místním obyvatelům nabízí obědy ze školní jídelny, takže pokud se seniorům nechce vařit, nebo bydlí sami a je pro ně zbytečné vyvařovat si velké množství jídla, koupí si jídlo v jídelně.

Je zde pošta, která funguje sice pár hodin denně, ale je otevřená pět dní v týdnu. Seniori si tak mohou cokoli vyzvednout anebo naopak poslat. Zásobovací služby typu PPL, DPD, Zásilkovna do Úterý jezdí a mnoho seniorů si nechává potřebné zboží posílat domů. Pokud ovšem mají internetové připojení a moderní technologie, což mnoho seniorů nemá. Zároveň je zapotřebí nakupovat online umět, to se ale u mnoho seniorů ukázalo jako samozřejmost. I to je znakem aktivního stárnutí, kdy se stále učí novým věcem. Mnoho seniorů tedy nakupování online využívá a je jim kolikrát milejší zaplatit si za dopravu, než celý den strávit na cestách po Plzni nebo jiných městech.

Z dotazníků jednoznačně vyplynulo, že zdejší seniori nemají žádnou lékařskou péči a tu právě považují za věc, která jim zde opravdu velmi chybí. Doktora by zde všichni uvítali, ušetřilo by jim to mnoho energie a času. Lidé neustále říkají: „Seniori, však ty mají furt čas.“. Senior, který žije ve venkovské obci, kde podle slov jiných seniorů „nic není“, starají se o jejich domácnosti, musí udržovat domy, v zimě musejí vytápět, jelikož většina z těchto domů jsou staré studené zděné baráky, které je velmi časově a finančně náročné vytopit, mnoho z nich jezdí za svými doktory, kteří jsou všude možně, jen ne v Úterý, tam se nějak musejí dostat, buď autem, ovšem ti, kteří auto nemají, tak hromadnou dopravou. Nebo mohou poprosit rodinu anebo sousedy, ale tuto možnost taky ne všichni mohou využít, protože mnoho dětí zdejších seniorů bydlí ve větších městech anebo zcela v jiné zemi. To jsou věci, které si ne všichni uvědomují. Proto je jistě na místě zmínit, že seniori, žijící v těchto podmínkách, nemají ten život tak lehký jako seniori, žijící ve městech.

Nicméně, z výsledků dotazníků a rozhovorů lze vyvodit, že seniorům se zde žije spíše dobře než špatně - mají zde klid, cítí se zde bezpečně, většina z nich má dobré vztahy s místními, je zde možnost nakoupit si potraviny a jiné spotřební zboží, sice ne v takové míře jako právě v Plzni, ale alespoň něco zde je. Seniori mají možnost využít školní jídelnu. Okolo je příroda, do které mnoho seniorů jde na zdravotní procházky, jezdí tudy

spoje hromadné dopravy... I tak zde ale seniorům mnoho věcí chybí. Lékařská péče, lepší dopravní dostupnost, lepší výběr sortimentu v místním obchodě, služba, která by mohla nalákat i turisty, jako například cukrárna nebo kavárna, kterou by mimo jiné využívali i právě senioři. Dá se říct, že v Úterý žádná taková veřejná služba není a to je možná škoda.

7 Zlepšení kvality života seniorů

V této kapitole budou představeny možné návrhy, které by vedly ke zlepšení kvality života seniorů. Na základě výsledků z rozhovorů a dotazníků lze poznamenat několik faktorů, které zdejší seniorům ovlivňují kvalitu života: nedostupná lékařská péče, špatná dopravní dostupnost do větších měst, neexistence žádné služby, kterou by senioři využívali, spíše méně než více zásobovaný místní obchod s potravinami vzhledem k tomu, že v širém okolí nic není. Autorka vyobrazila čtyři možné návrhy řešení pro zlepšení kvality života seniorů:

- 1) Mnoho seniorů uvedlo, že za lékaři jezdí zásadně do Plzně nebo do sousedních Bezdruzic, kde je praktický obvodní lékař. Doporučení pro obec je zajistit obvodního lékaře přímo v Úterý. Využívala by ho celá obec a možná i lidé ze sousedních obcí.
- 2) Zajistit dopravu do Plzně na nákupy, za lékaři a zase zpět. Obec by jistě dokázala zařídit a zajistit dopravu, která by třeba jednou měsíčně vyvezla seniory do Plzně za doktory a následně na nákup. Obec si může pronajmout větší dopravní prostředek, autobus nebo jen miniautobus. Senioři by se tímto řešením vyhnuli vyčerpávajícím a náročným cestováním a pobíháním po Plzni.
- 3) Zařídit místní cukrárnu/kavárnu, kterou by senioři ve volném čase navštěvovali, stejně tak by našla využití i u turistů. Úterý je nádherná historicky bohatá obec, která tak mnohé turisty naláká, ti by si prošli zdejší stezku, která Úterým vede a svůj výlet by zakončili v místní kavárně. Místní spolek Bart, který v roce 2023, vydal knihu o historii města Úterý, opravuje místní budovu Turbovny u náměstí a renovují ji na kavárnu. Doporučení pro obec je tedy, aby se na tomto slibném začátku rozvoje obce podílela také a s renovací budovy pomohla.
- 4) Zařídit pro seniory, ale i ostatní obyvatelstvo, mobilní kadeřnici, manikérku a pedikérku. Mnoho lidí si neuvědomuje, že starší lidé už se o sebe v těchto činnostech nedokážou postarat. Vlasy si sami neupraví, neostříhají, mnohdy ani neumyjí, pedikúru ani manikúru už sami nezvládnou. Jedná se o primitivní věc, přesto však značně důležitou. Nedostatečná péče o pedikúru a o hygienu vůbec, může znamenat i mnohdy záněty a plísně, které mohou následně vést k infekčním chorobám. Kdyby obec zařídila alespoň jednou měsíčně návštěvu kadeřnice, manikérky nebo pedikérky, mnoho seniorů by tuto službu uvítalo a využilo.

Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit kvalitu života seniorů ve městě Úterý. Vedlejšími cíly bylo zhodnotit zásobování města, mobilitu seniorů, celkovou životní úroveň, zhodnotit dostupnost služeb a dostupnost lékařské péče. Město Úterý bylo zvoleno na základě autorčina hlubokého vztahu k této obci, jelikož v ní trávila většinu života. Téma bakalářské práce souvisí s obory demografie a dopravy, které byly v průběhu bakalářského studia vyučovány v rámci geografických předmětů. Poznatky, myšlenky a zkušenosti, které autorka nabyla během studia na vysoké škole, plně využila při zpracování této bakalářské práce a to nejen v rámci výše zmíněných oborů.

V teoretické části práce byly představeny tři základní pojmy, které jsou hlavním tématem práce. Každé pojmy byly za pomoci odborné literatury vysvětleny a podkapitolami ještě více rozšířeny. Autorka tak představila logistiku, zásobovací logistiku, druhy zásobovací dopravy, stáří a stárnutí, mobilitu, mobilitu seniorů, kvalitu života, kvalitu života seniorů, měření kvality života a volný čas seniorů.

V praktické části byla představena obec, ve které byl daný průzkum a hodnocení prováděno. Základní informace o městě Úterý, jeho stručná historie, obyvatelstvo a současný stav obce. Na základě zvolené kvalitativní a kvantitativní metody, v podobě rozhovorů a dotazníku, byly zjištěny pozitivní i negativní výsledky, pomocí kterých bylo nadále umožněno zhodnotit kvalitu života seniorů v tomto městě.

Na základě těchto výsledků byla vyhodnocena kvalita života seniorů, zhodnocena mobilita seniorů a vyhodnoceno zásobování města Úterý. Kvalita života seniorů je zde na škále od 1 do 5 vyhodnocena jako 3, tedy dobrá. Z výsledků dotazníků a rozhovorů byly vyzjištěny čtyři klíčové faktory, které ovlivňují život zdejších seniorů a tím je nedostupná a nekvalitní lékařská péče, obrovská vzdálenost do větších měst, chybějící obchod s rozšířenějším sortimentem a téměř žádné využití pro trávení volného času seniorů v podobě nějaké služby. Na základě těchto faktorů byly předloženy návrhy, díky kterým by se kvalita života zdejších seniorů mohla zlepšit.

Seznam použitých zdrojů

- Balogová, B. (2009). *Senioři*. Akcent Print.
- Bernard, J., Kostelecký, T., Mikešová, R., Šafr, J., Šimon, M., Trlifajová, L., & Hurrle, J. (2018). *Nic se tady neděje...: Životní podmínky na periferním venkově*. SLON.
- Brainmarket. (2023, 20. července). *Chůze pro zdraví těla i mysli. 5 důvodů proč chodit každý den*. Dostupné 18. 4. 2024 <https://www.brainmarket.cz/nase-novinky/chuze/>
- Brubaker, W. R. (1990). Immigration, citizenship and the nation-state in France and Germany: A comparative historical analysis. *International Sociology*, 5(4), 379–407. <https://doi.org/10.1177/02685809000500400>
- Bryant, A., & Charmaz, K. (2007). *The SAGE Handbook of Grounded Theory*. SAGE Publications Ltd.
- Cummins, R. A. (2005). Moving from the quality of life concept to a theory. *Journal of Intellectual Disability Research*, 49, 699–706. [10.1111/j.1365-2788.2005.00738.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2005.00738.x)
- Český statistický úřad (2024). *Historický lexikon obcí České republiky – 1869 - 2011. Plzeňský kraj. Plzeň-sever*. Dostupné 18. 4. 2024 z <https://www.czso.cz/documents/10180/20537734/130084150325.pdf/e58e9817-b91e-4d8c-88e8-6866ce854e25?version=1.2>
- Dodge, M. (2001). *Mapping Cyberspace*. Routledge.
- Georgi, H., Höschl, C., & Vidovičová, L. (2014). *Gerontologie: současné otázky z pohledu biomedicíny a společenských věd*. Praha: Karolinum.
- Hannam, K., Sheller, M., & Urry, J. (2006). Editorial: Mobilities, Immobilities and Moorings. *Mobilities*, 1(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/174501005000489189>
- Hanson, S., & Giuliano, G. (2017). *The Geography of Urban Transportation, Fourth edition*. New York: The Guilford Press.
- Haškovcová, H. (2008). *Fenomén stáří* (2. vyd.). Praha: Havlíček Brain Team.
- Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Holczerová, V., & Dvořáčková, D. (2013). *Volnočasové aktivity pro seniory*. Grada Publishing.
- IDOS (2024). <https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/?format=html>
- Ira, V., & Andráško, I. (2007). Quality of life in the perspective of human geography. *Geografický časopis*, 59(2), 159–179. https://www.researchgate.net/publication/287441422_Quality_of_life_in_the_perspective_of_human_geography
- Křivohlavý, J. (2001). *Psychologie zdraví*. Praha: Portál.
- Mahdalová, K., & Škop, M. (2023, 31. března). *Unikatní mapa ukazuje kvalitu života v Česku: Kde se žije dobře a kde hůř?* Seznam zprávy. Dostupné 18. 4. 2024 z <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-unikatni-mapa-ukazuje-kvalitu-zivota-v-cesku-kde-se-zije-dobre-a-kde-hur-228684>
- Mapy.cz (2024). <https://mapy.cz/turisticka?x=15.6252330&y=49.8022514&z=8>

- Metz, D. H. (2000). Mobility of older people and their quality of life. *Transport policy*, 7(2), 149–152. [https://doi.org/10.1016/S0967-070X\(00\)00004-4](https://doi.org/10.1016/S0967-070X(00)00004-4)
- Mlynářová, P. (2004). *Cesta příběhu svého stáří* [Diplomová práce, Masarykova univerzita]. Archiv závěrečných prací MUNI. <https://is.muni.cz/th/flupp/?predmet=674645;lang=en;id=244009>
- Mollenkopf, H., Ruoppila, I., & Marcellini, F. (2007). Always On the Go? Older People's Outdoor Mobility Today and Tomorrow. In: Wahl, H. W., Tesch-Romer, C., Hoff, A., & Hendricks, J. (Eds.), *New Dynamics in old age. Individual, Environmental and Societal Perspectives* (s. 175–198). Routledge.
- Pernica, P. (2004). *Logistika pro 21. století*. Praha: Radix.
- Petrová Kafková, M. (2013). Užívání prostoru a venkovní mobilita městských seniorů. *Fórum sociální politiky*, 7(3), 19–23. https://is.muni.cz/publication/1112080/FSP_2013-03.pdf
- Rothe, P. J. (1990). *The safety of elderly drivers: Yesterday's young in today's traffic*. Transaction Publisher.
- Roubíček, V. (1997). *Úvod do demografie*. Codex Bohemia.
- Schulte, Ch. (1994). *Logistika*. Victoria Publishing Praha.
- Sixta, J., & Žižka, M. (2009). *Logistika: metody používané pro řešení logistických projektů*. Computer Press.
- Stalvey, B., Owsley, C., Sloane, M. E., & Ball, K. (1999). The Life Space Questionnaire: A Measure of the Extent of Mobility of Older Adults. *Journal of Applied Gerontology*, 18(4), 460–478. <https://doi.org/10.1177/073346489901800404>
- Šefflová, M. (2001). *Psychohygienické aspekty sexuální dimenze kvality života mužů s transverzální míšní lézí kontextu speciální pedagogiky*. [Rigorózní práce, Masarykova univerzita].
- Urry, J. (2000). *Sociology beyond Societies: Mobilities for the twenty-first century*. Routledge.
- Úterý (2024). *Město Úterý*. Dostupné 18. 4. 2024 z <https://www.mesto-utery.cz/mesto-1/historie/>
- Vláda ČR (2018). *Shrnutí závěrečných zpráv expertních skupin pro identifikaci relevantních indikátorů kvality života v ČR*. Dostupné 18. 4. 2024 <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/projekt-OPZ/Kvalita-zivota---shrnuti.pdf>
- Wasková, M. M., Waska, K., & Wasková, E. (2023). *Dějiny města Úterý*. Úterský spolek Bart.
- Zelená města (2024). *Doprava a mobilita*. Dostupné 18. 4. 2024 <https://www.zelenamesta.cz/temata/doprava-a-mobilita/>

Seznam tabulek

Tab. 1: Časová náročnost z města Úterý do klíčových obcí a měst.....	40
--	----

Seznam obrázků

Obr. 1: Vývoj počtu obyvatel ve městě Úterý od roku 1870 do roku 2020.....	31
Obr. 2: Podíl počtu obyvatel jednotlivých věkových kategorií	32
Obr. 3: Město Úterý na mapě.....	33
Obr. 4: Grafické znázornění odpovědí na otázku 5	35
Obr. 5: Grafické znázornění odpovědí na otázku 7	35
Obr. 6: Grafické znázornění odpovědí na otázku 8	36
Obr. 7: Grafické znázornění odpovědí na otázku 11	37
Obr. 8: Grafické znázornění odpovědí na otázku 12	37
Obr. 9: Grafické znázornění odpovědí na otázku 21	38
Obr. 10: Grafické znázornění odpovědí na otázku 22	39
Obr. 11: Grafické znázornění odpovědí na otázku 24	39
Obr. 12: Věk dotazovaných seniorů	40

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník pro zhodnocení kvality seniorského obyvatelstva města Úterý

Příloha B: Odpovědi dotazovaných seniorů města Úterý

Příloha C: Rozhovor 4 – muž, 76 let

Příloha D: Rozhovor 5 – žena, 69 let

Příloha E: Rozhovor 6 – muž 75 let, žena 71 let (manželský pár)

Příloha A: Dotazník pro zhodnocení kvality seniorského obyvatelstva města Úterý

Věnujte mi prosím Vašich pár minut na vyplnění tohoto dotazníku pro zhodnocení kvality života seniorů, jehož výsledky jsou předmětem mé bakalářské práce. Tento anonymní dotazník má dohromady 28 otázek, u 26 otázek lze zaškrtnout/označit pouze jednu odpověď. U posledních dvou otázek jsou odpovědi otevřené, kam můžete napsat Vaše myšlenky nebo nápady. Prosím Vás pouze o Vaši upřímnost u vybírání nebo psaní odpovědí.

1. Jste muž žena (odpověď zakřížkujte)
 Ve věku 60-69 70-79 80 a více

2. Rodinný stav
 svobodný/á ženatý/vdaná s partnerem/partnerkou
 rozvedený/á vdovec/vdova

3. Bydlení
 žiji v domě (nemovitost vlastním) žiji v podnájmu (dům/byt)
 žiji s rodinou žiji v bytě (byt vlastním)

Označte jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s každým z následujících tvrzení: (příčemž *Ano* = zcela souhlasím, *Ne* = zcela nesouhlasím, odpověď zakroužkujte)

		Ano (1)	Spíše ano (2)	Těžko rozhodnout (3)	Spíše ne (4)	Ne (5)
4	Většinu času se cítím šťastný/á	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
5	Mám radost ze života, těší mě život, který v Úterý mám	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
6	Mám ještě dost sil, fyzické energie	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
7	Můj zdravotní stav mi komplikuje péči o sebe sama a o můj domov	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
8	Moje rodina, přátelé, sousedé mi pomohou, kdyby bylo potřeba	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
9	Rád/a bych měl/a kolem sebe více lidí, se kterými bych si užíval/a života	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
10	Mám své děti blízko sebe, což je pro mě důležité	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne

11	Z mého důchodu si mohu dovolit jen málo, životní náklady omezují můj život	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
12	V místě, kde žiji, se cítím bezpečně	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
13	Beru život takový jaký je a snažím se ho využít co nejlépe	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
14	Mám dost úspor a peněz, abych platil/a účty za domácnost a nebo opravy	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
15	Svého doktora mám v blízkosti bydliště, maximálně 15 minut jízdy.	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
16	V místním obchodě seženu to, co potřebuji.	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
17	Mohu si dovolit koupit, co chci	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
18	Náboženství, víra a filozofie jsou pro můj život důležité	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
19	Úterý je pořadatelem mnoha akcí, oslav a kulturních událostí.	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
20	Na nákupu nehledím na ceny jednotlivých položek a koupím si to, co chci	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
21	Starám se o sebe sám/sama, dojdu si sám/sama nakoupit, dojedu sám/sama k lékaři, uvařím si...	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
22	V Úterý mám k dispozici vše, co potřebuji k životu	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
23	Využívám hromadnou dopravu, spoje autobusů sice nejezdí tak často, ale alespoň něco...	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
24	Život v Úterý je pro mě skvělý, ale trápí mě velké vzdálenosti do větších měst (Plzeň, Mariánské Lázně,...)	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
25	Provozují koníčky, které mě baví (procházký, pletení, zahradničení,...)	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne
26	Moje rodina nebo přátelé mě jezdí často navštěvovat, necítím se sám/sama	Ano	Spíše ano	Těžko rozhodnout	Spíše ne	Ne

27. Co Vám v Úterý nejvíce chybí, co opravdu nutně potřebujete k životu, ale není to tu?
(Stačí napsat stručně, jen jedno slovo)

28. Pokud máte nějaké nápady na zlepšení kvality života pro starší obyvatele v Úterý, neváhejte napsat jakoukoliv odpověď.

Příloha B: Odpovědi dotazovaných seniorů města Úterý

Ot. č.	Ano (1)		Spíše ano (2)		Těžko říct (3)		Spíše ne (4)		Ne (5)		Průměr
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
4*	2	3	4	2	1	5	1	0	0	0	2,166
5	2	4	3	3	1	2	1	1	1	0	2,222
6	0	2	2	4	1	0	4	3	1	1	3,055
7	1	3	3	3	0	0	3	1	1	3	2,888
8	4	6	3	3	1	1	0	0	0	0	1,555
9	1	0	1	2	0	3	5	3	1	2	3,5
10	2	5	3	1	0	0	1	1	2	3	2,666
11	1	2	4	6	0	1	3	1	0	0	2,333
12	3	3	4	5	0	1	1	1	0	0	1,944
13	4	4	4	5	0	1	0	0	0	0	1,611
14	3	4	3	3	0	0	2	2	0	1	2,222
15	1	1	2	2	0	0	2	3	3	4	1,777
16	3	5	2	2	1	1	2	2	0	0	2,111
17	3	3	2	4	1	0	1	0	1	3	2,5
18	1	2	2	1	0	1	3	2	2	4	3,444
19	0	1	3	4	0	0	3	2	2	3	3,555
20	1	2	3	2	2	0	2	4	0	2	2,944
21	2	4	1	2	0	0	3	1	2	3	2,944
22	1	2	1	1	3	4	3	3	0	0	2,888
23	2	2	1	3	2	2	2	2	1	1	2,777
24	4	6	3	3	1	0	0	1	0	0	1,611
25	2	4	3	2	0	1	2	1	1	2	2,555

26	3	5	2	3	0	0	2	2	1	0	2,166
Kvalita života seniorů ve městě Úterý											2,497

K výpočtu aritmetického výsledku celkové kvality života seniorů se došlo za pomoci výpočtu součinů odpovědí seniorů a hodnoty dané odpovědi a následným podílem výsledku celkovým počtem seniorů.

*Ukázka výpočtu průměru otázky č. 4:

Odpověď „ano“, které má hodnotu 1, označili za svou odpověď 2 muži a 3 ženy, dohromady tedy 5 osob. Proto 5×1 (5), následnou odpověď „spíše ano“ s hodnotou 2, označili 4 muži a dvě ženy, tedy 6 lidí, tudíž 6×2 (12), odpověď „těžko říct“ (3) označilo dohromady 6 seniorů, tedy 6×3 (18), odpověď „spíše ne“ označil pouze 1 muž, tedy 1×4 (4), odpověď „ne“ neoznačil nikdo. Nyní se sečtou výsledky, které byly vypočítány, tedy: $5 + 12 + 18 + 4 = 39$. Tento výsledek se nyní podělí celkovým počtem dotazovaných seniorů (18), proto $39/18 = 2,166$.

Takto proběhl výpočet průměru u všech otázek, díky kterým byl následně vypočítán aritmetický průměr celkové kvality života, která v tomto případě nabývá hodnot 1 (výborná), 2 (lepší), 3 (dobrá), 4 (horší), 5 (špatná).

Dle aritmetického průměru všech odpovědí, nehledě na pohlaví dotazovaných seniorů, je výsledek celkové kvality roven hodnotě 2,497. Zaokrouhleně tedy hodnota 3. Na základě daného dotazníku lze z výsledku říci, že kvalita života seniorů v Úterý není nejlepší, ale zároveň ani nejhorší. Spíše takový průměr.

Příloha C: Rozhovor 4 – muž, 76 let

Kolik je Vám let, jak dlouho v Úterý žijete, žijete sám?

Tak já jsem se tady v Úterý narodil, v prosinci 1947, vyrůstal jsem tady, do školy jsem tady chodil, pak jsem chodil v Bezručicích do školy, pak jsem chodil v Plzni do školy, no a v roce 1971 jsem se přestěhoval do Bezdřeva, sem jsem jezdil navštěvovat rodiče, ale vrátil jsem se sem až když jsem šel do důchodu. Jsem tady v baráku po rodičích, ale žiju tu jako chalupář. Takže dá se říct, že jsem tady v podstatě 76 let.

Podle toho, co jsem viděla na Vaší zahradě, máte auto a stále ho řídíte?

No auto mám, ale ty auta co jsou na zahradě jsou synovo, tady je to spíš taková garáž, ale auto mám a řídím.

Kolikrát týdně nebo měsíčně se vydáte třeba do Plzně nebo do Karlových Varů?

No tak do Karlových Varů ani tak ne, ale do Plzně jezdím často, je to buď s mojí paní k doktoru, nebo sám se sebou k doktoru... teď je to poslední dobou často, protože čím je člověk starší, tím se ty nemoce projevují a je třeba tu lékařskou péči hledat a tady není... Tady je nejbližší ta Plzeň, teda jako nějaký středisko, kde člověk dostane kvalitní ošetření.

Je to pro Vás složité dopravit se do Plzně?

No tak zatím, zatím s tím autem jezdím, zaklepu... A, takže tak složitý to zase není, horší by tady, autobusem to je hodina a půl cesty žejo a potom tam bez auta se pohybovat po Plzni, to není úplně jednoduchý, do těch nemocnic, poliklinik a tak dále.

Je tady v Úterý možnost nakoupit si nějaké jídlo, potraviny, je tady nějaký obchůdek, ve kterém najdete vše co potřebujete?

No je tady vietnamec, to dřív bylo jednoty, pak tady to měl soukromník, teď je tady vietnamec už delší dobu... no ty vietnamci jsou tady v okolí, ty vlastní všechny obchody, jo ještě zaplat' pán Bůh za to, protože to svým způsobem záchrana, těžko by někdo takovej sortiment a takový služby mohl poskytovat, jako ten vietnamec... Dost často ale jezdím za mojí paní, která bydlí trvale v Bezdřevě, takže jezdím do Toužimi do Penny, tady víceméně nakupuju základní věci.

Zvládnete ze svého důchodu, nebo i z úspor, vést tuto chaloupku bez problému? Jaká je Vaše situace?

No tak na tej chalupě jsem tady toho jako moc nedělal, něco se udělalo už dřív, ale jinak to tady spíš jako udržuju, no nejhorší je to topení, já topim dřevem a elektrickou, takže nějaký ty výdaje jsou, ale ten důchod mi stačí.

Vidím tady počítač, takže internet máte? Nakupujete si online? Necháváte si balíky posílat až domů? Místní pošta funguje?

Internet mám, po internetu nakupuju dost často, jsou to ale spíš technický věci, nebo nějaký zboží jako textil, ale i drogerie. Buď to jde do nějaký zásilkovny, na poštu, nebo přijede PPL a další přepravní služby. A pošta tady funguje, no.

Zeptám se na tu místní hromadnou dopravu, využíváte ji?

Jo, jezdím autobusem, hlavně, klidně to řeknu, na pivo. Můj bratr, jeho dcera má tady hospodu v Konstantinových Lázní, takže tam jezdím. Zatím ty spoje byly vyhovující, teď se to omezuje, protože málo lidí jezdí tím autobusem, teď je to třeba už na zavolání, což je taky dost složitější... Ty autobusy už nejezdí tak pravidelně, no není to tak nejhorší ale zároveň to není úplně, to spojení není taky nejlepší no.

Stýkáte se s rodinou... s přáteli, jste v kontaktu, pomáhají Vám, navštěvují Vás?

No jasně, rodina je základ, to mě nepřestává bavit ani v pokročilém věku.

Máte nějaký koníček, nebo jak trávíte volný čas?

No tak, nějakou tu údržbu na tom baráku, rád si zajdu do společnosti, no bavím se různýma věcmá, přes léto sekám trávu, okolo baráku. Chodím na fotbal do Bezděrova, jako divák, no a nějak, ono to ten den uteče, zajímám se o hromadu věcí, i o politiku, a dost tuty věci mě zajímají.

Vaříte si sám, staráte se o sebe bez pomoci druhých?

Jo vařím si sám, naučil jsem se to pomocí internetu taky, tam jsou ty videa, takže to jsem schopnej si uvařit cokoliv, i třeba upéct něco jako moučník, nedělá mi to žádný problém. Jasně teď vidím, co doma ty ženy musí, no, jaká je to práce a další starost, nejhorší je to mytí nádobí, ikdyž mam malou myčku, ale všechno si pak umeju.

Jsou zde v Úterý pořádány nějaké akce, oslavy...? Chodíte se na ně dívat?

No tak v Úterý, v Úterý se tady pořádaj dost akce, pro děti, pan místostarosta, ten hodně se věnuje sportovním soutěžím, pak jsou tady závody do vrchu, automobily... Jinak jako,

akce jsou tady, masopusty tady dělají, myslím že akcí je tady dost, a že je to dostačující a že to má i slušnou úroveň.

Je něco, co Vám zde opravdu chybí? A že kdyby tady ta věc byla, ulehčilo by Vám to zde život?

No tak já nejsem nijak náročnější, vyrůstal jsem tady, na vesnici, takže já jsem celkem spokojenejší, akorát tady v tom Úterý je hodně důchodců, to když se tady podívám, tady jsou dole ve městě tři ulice, horní, prostřední a dolní a ob barák důchodci. Tam nahoře v bytovkách jsou už mladší lidi, ale tady dole, ty lidi jsou většinou v důchodu a taky už na ty akce nechodí, je to kolem sedmdesáti let všechno. Ikdyž se sem přistěhovali noví lidi, ale většina jsou prostě důchodci.

Když to tedy takhle říkáte, že je tady hodně důchodců, tak se jim tady asi žije dobře, co myslíte?

No tak nevím, každému důchodce to má jinak žej, jsou tady důchodci, který nikam nechodí, pak jsou tady důchodci, který mají zájem, podporují ty akce, ale to je tak půl napůl. Pak je tady hodně plzeňáků žej, který si tu v roce 1968 koupili domy, to sem jezdili jako trampové, pak si tady koupili domy a teď už tady i bydlí, třeba deset patnáct let, takže se to tu i doplnilo.

Říkáte, že Vám tady nic nechybí, ale i přesto, máte nějaký nápad nebo návrh, jak zde důchodcům vylepšit nebo zkvalitnit život?

No tak zkvalitnit, ono je to těžký, každému máme nějaký představy, ale vylepšit se dá všechno možný, já budu říkat něco jiného než ostatní třeba, ale jako já jsem tady prostě spokojenejší. Ty doktoři jako, no zatím to jde, já mám praktickýho lékaře v Toužimi, jezdím do tý Plzně, takže to jde. Ale jako taky jednoduchý to úplně není.

Příloha D: Rozhovor 5 – žena, 69 let

Kolik je Vám let, jak dlouho tady žijete, žijete sama?

Bude mi sedmdesát, v srpnu, mně se tu žije dobře, já jsem se sem dokonce i vrátila, po sedmnácti letech, který jsem prožila tamhle u Prahy, tak jsem se sem vrátila, žiju tady teda sama, nikoho tady nemám, ale jsem tady.

Máte auto, které řídíte?

Ano, mám auto, stále ho řídím, dopravím se kam potřebuju, bez problému.

Je zde nějaký místní obchůdek, nakoupíte si v něm potraviny, potřeby do domácnosti?

Ano, jídlo ano, a to co běžně potřebuju tak taky, když je to nejhůř, tak se seberu, vezmu svoje autíčko a dojedu si třeba do Bezručic, nebo do Plzně. Najdu tam všechno, je teda pravda, nenajdu tam oblečení, ale co by si stará bába jako jsem já, vybírala nové šatičky...

Jak to máte s doktory, kam za nimi jezdíte? Je tady lékárna, kde se dají koupit běžné léky?

Doktora nemám ráda, protože je protivnej, ale teď tam budu muset jít, potřebuju potvrzení pro autíčko, abych mohla řídit. Doktora mám v Bezručicích, takže kousíček. Lékárna tady není, léky potřebuju akorát na cukr, v Bezručicích lékárna je, jenomže já když je potřebuju, tak si je nechám poslat na syna, e-receptem, takže prostě, když to není nutný, tak já tam prostě do těch Bezručic nejedu!

Máte doma internet? Nakupujete online, necháváte si posílat balíky až domů?

Internet mám, ale ne, online nenakupuju, ne ne ne. Já tomu rozumím jako koza petrželi, takže...

Veřejnou hromadu využíváte?

Ne, ne ne, já mám auto, autobusem jsem jela naposled xy let zpátky. Když mám auto, tak prostě jedu autem. A mimo to, já mám tu výhodu, že mám synáčka, který je automechanik, takže když mi auto začne zlobit, nebo nejede, tak syn přijede, podívá se na to, něco tam porochá a je to.

A syna máte blízko tady někde? Navštěvuje Vás často?

Ne, syn je v Berouně, teda nějaká vesnice mezi Zdicema a Berounem. Navštěvuje mě každý měsíc, kolem dvacátého.

Jak trávíte Váš volný čas? Chodíte na procházky?

Na zahrádce. Občas chodím se psíkem, jdeme solů směrem jako k čističce, dolů je to z kopce, nahoru už je to trošičku těžší, ale to nevadí. Tam je to taková procházková trasa.

Vaříte si?

No občas si uvařím, a když si neuvařím, tak tady máme školní jídelnu, a tam já si chodím pondělí, středu a pátek pro jídlo, což je skvělý.

Co Vám tady nejvíce chybí?

Ten blbej doktor, prostě já ho tudletoho doktora nemám ráda, tak bych uvítala aby tady byl někdo jinej.

Kdybyste měla možnost se přestěhovat kamkoliv jinam, chtěla byste?

Ani náhodou, ne, já jsem se sem vrátila, je to moje rodiště.

Máte nějaký návrh, nápad, jak zde místním seniorům zpříjemnit život? Co je to nejvíc, co tady chybí a je to zapotřebí?

No, tak to já nevím, co každému chybí, obchod tu je, já nevím jestli jim chybí ta hospoda, ta je teda v katastrofálním stavu, já do hospody jako nechodím, takže to nic... no... myslím, že kulturních akcí je tady fůra, to zjišťuju už jen proto, jak jsem tady zaměstnaná na výboře, takže je třeba i občas po nich uklidit. Asi nemůžu úplně přesně říct, co tady těm starším lidem chybí. Já jsem tady prostě spokojená.

Příloha E: Rozhovor 6 – muž 69 let, žena 67 let (manželský pár)

Kolik je Vám let a jak dlouho tady žijete?

Ž: Tak já začnu, mně je 67 let a žiju tady celý život, já jsem bydlela v Olešovicích, pak jsme se našli a dostali jsme tady byt a od té doby tady žijeme.

M: Mně je 69 a přišel jsem se sem před 45 lety.

Máte auto, řídíte oba?

Ž: Máme dvě, ale řídí jen manžel, já nemám řidičák.

Kam chodíte nebo jezdíte nakupovat?

M: Plzeň, Mariánky, Stříbro...

Ž: Město, uděláme si výlet, dáme si tam oběd...

M: No ono se vlastně nikde jinde nadá nic koupit, v Bezručicích tam je samej vietnámec a ten nám moc nevyhovuje no.

Jak to máte s doktorem?

M: Na Plzeň všechno, všechno na Plzeň, protože kdybych třeba dýl neměl papíry na auto, tak máme dobrý spojení autobusem do Plzně.

Internet máte, nakupujete online? Ať už jídlo nebo oblečení?

M: To musí být náhoda, třeba gumy na auto, jednou za pět let, jinak ne.

Ž: Oblečení, to já musím vidět, musím si to vyzkoušet a musím tam být hodně dlouho. My si opravdu uděláme takový výlet, manžel si jede kupovat co chce, a já si chodm po obchodech a kupuju si co chci, mě to strašně baví.

S rodinou se stýkáte?

M: Jo, v Rozvadově mám maminku, tak tam jezdím jednou za měsíc.

Máte dobré vztahy se sousedami?

M: Spíš ne než jo.

Ž: Nestýkáme se, ale když je léto, tak si posedíme venku před bytovkou na kávu, ale jako nestýkáme se.

Stýkáte se s Vašimi dětmi?

Ž: Dceru, tu máme nahoře nad námi, v bytě, takže sami tu nejsme.

Na nějaké procházky chodíte?

M: Já chodím dvakrát denně se psem, za bytovku se jdem projít, nebo i do vsi, zrovna teď jsem z procházky přišel.

Ž: Já třeba schválně jdu pro jednu věc do obchodu a udělám si takové zdravotní kolečko, kolem hřbitova, parkem, až dolů do vsi, projdu ves a pak kopcem nahoru. Ono to chce.

Koníčky nějaké máte?

M: Děláám hudbu, třicetpět let jsem DJ, dělám diskotéky, maloval jsem obrazy na úterské motivy, máme toho psa a focení vlastně. Fotím, posílal jsem fotky i na počasí na Novu a už 7 fotek mi tam dali za půlroku, tak už tady vlastně říkají, že jsem celebrita televizní, a když dam na facebook nějakou fotku, tak se ptají: „Bude to na Nově?“, tak říkám, že nevim.

Ž: Já strašně ráda vařím, uklízím, zahrádku a nakupování.

Jsou tady pořádány akce, kterých se třeba i účastníte?

M: No tak, třeba akce pro důchodce tady dělají jednou za rok, dechovka hraje pro důchodce, jídlo pití zadarmo, ale loni jsme vlastně nebyli, to nám nějak nevyšlo.

Ž: My jsme tady měli maminku no, na tři měsíce.

M: No ale jako dobrá akce, vlastně nějaký big beaty tady bejvaly, teď už dlouho nebyli, ale jinak ty veřejný akce, Jarmark vlastně bývá, tak to jakože projdem, když vlastně jsou závody do vrchu, tak tady vystupují kapely nějaký, tak tam chodíme.

Z toho co slyším, to na mě působí, že se Vám zde žije skvěle, máte tu klid, zajedete si na výlety do Plzně, máte tu dceru. Je ale něco, co Vám tady ipřesto chybí?

M: No práce nám chybí, jako dcera musí dojíždět až za Stříbro do práce, což je nějakých těch čtyřicet minut.

Ž: Ta práce tady nikdy nebyla, to je prostě buď na Stříbro se musí jet, nebo do Plzně, na Mariánky vůbec není. Ta práce pro ty lidi to je katastrofa století tady.

M: Já vlastně, když jsem se sem přišel, tak jsem byl zemědělec vyučený a bydlel jsem v tom Rozvadově, tam jsme neměli byt žádný, tak jsem se zeptal tady v Úterý, jestli by nepotřebovali traktoristu a prej „jo, okamžitě berem, dostaneš byt“, tak jsem se sem

vlastně nastěhoval, manželka byla z Olešovic, takže vlastně práci jsem měl v místě, takže to bylo dobrý jo, když jsem pracoval. Ale ta mládež taková, ty musejí dojíždět do města, pro mládež to tady není. Většinou ta mládež jde pryč, odstěhují se kvůli vzdálenosti.

Ž: Jo, vlastně ta mládež, když má dvě děti, třeba chodí do školky a oni dojíždějí támhle do Plzně nebo do Stříbra, tak jim nemá nikdo vyzvednout ty děti ze školky, je to takový problematický pro ně tady.

M: Dcera, ta říká, že to tady jako tak moc miluje, že to tady nikdy neopustí, tak radši dojíždí někam, než by se přestěhovala, ale ty ostatní, to maj těžký.

Takže myslíte, že ta obrovská vzdálenost od všech těch větších měst, je ten klíčový problém?

Ž: Určitě ano, je to daleko no.

M: A možná, vlastně i kdyby tady někde byl ten lepší obchod, tak bysme nejezdili až do Plzně nebo třeba do Mariánek, jenomže on tady není... Do Teplý taky jezdíme někdy nakupovat, tam je teda taky vietnamec, ale k němu jezdíme pro uzený, protože víme, že ho mají z Manětína a strašně nám chutná. Když jsme tady měli moji maminku, tak jsme ho právě koupili a přivezli jsme ho domů a řekl jsem mamince, že jsme ho koupili u vietnamců v Teplý, ale moje maminka řekla: „No, to jíst nebudu, to oni dělaj v garáži.“ No takže tak, takže možná by to tady chtělo nějaký ten větší obchod.

Abstrakt

Steinerová, N. (2024). *Zásobování, mobilita a kvalita života seniorů ve městě Úterý*. [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: kvalita života seniorů, seniorské obyvatelstvo, venkov, mobilita, mobilita seniorů, zásobování, lékařská péče, město Úterý

Tato bakalářská práce je vypracována na téma *Zásobování, mobilita a kvalita života seniorů ve městě Úterý*. Hlavním cílem této práce je zhodnotit kvalitu života seniorů ve městě Úterý. Mezi vedlejší cíle patří zhodnocení seniorské mobility a zásobování ve městě Úterý. Téma bylo vybráno na základě hlubokém vztahu mezi městem a autorkou, která zde trávila většinu svého života. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Obsahem teoretické části je shrnutí poznatků, za pomoci metody ukotvené teorie, z odborné literatury o zásobování, mobilitě, kvalitě života a seniorském obyvatelstvu. V praktické části jsou stejné poznatky z teoretické části aplikované v praxi. K dosažení výsledků a sběru dat byla zvolena metoda dotazníkového šetření a rozhovoru. Hlavním cílem této práce je zhodnocení kvality života seniorů, která se po dosažení výsledků jeví vcelku dobře, nicméně je zde kvalita života ovlivněna různými faktory, na které autorka v rámci této práce navrhla řešení.

Abstract

Steinerová, N. (2024). *Supply chain, mobility and quality of seniors' life in the town of Úterý*. [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: quality of life of seniors, senior population, countryside, mobility, mobility of seniors, supply chain, health care, town of Úterý

This bachelor's thesis is focused on the topic of *Supply chain, mobility and quality of life of seniors in the town of Úterý*. The main objective of this thesis is to evaluate the quality of life of seniors in the town of Úterý. Secondary objectives include assessing senior mobility and supply chain in the town of Úterý. This topic was chosen based on a deep relationship between the town and the author, who has spent most of her life there. The thesis consists of a theoretical and practical parts. The theoretical part summarizes findings, using the method of grounded theory, from professional literature of supply, mobility, quality of life and senior population. In the practical part, the same findings from the theoretical part are applied in practice. There was a methods of questionnaire surveys and interviews chosen, to achieve results and collect data. The main aim of this thesis is to evaluate the quality of life of seniors, which appears to be quite good upon obtaining results, however, the quality of life is affected by various factors, for which the author proposed solutions within this work.